

“Bizim kazanımımız tüm işçilerin kazanımıdır!”

Tekirdağ Çorlu'da TEKSİF'in örgütlü olduğu Grup Tekstil fabrikası kapandıktan sonra, maaşlarını ve tazminatlarını alamadıkları için direnişe geçen işçilerle konuştuk...

“Fabrikanın içinde duvarda ‘Sen ben yok, biz varız!’ yazısı vardı. Ama gördük ki biz değil hep ben, hep patron varmış. Yani patronla işçi hiçbir zaman kardeş olmuyormuş. İş ücret konusuna gelince,

alinteri konusuna gelince her şey değişiyormuş. Her yerde bunun böyle olduğunu düşünüyoruz. O yüzden direnişimiz haklarımızı alana dek, tüm işçi kardeşlerimiz için de sürecek.”

s.8

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2020 Özel / 14
18 Eylül 2020

Kızıl Bayrak

www.kizilbayrak45.net

Yayılmacı hevesler ve iflas tablosu

Bu uğursuz çark ancak açlıkla ölüm arasında tercih yapmaya zorlanan işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesiyle kırılabilir.

Yönetemiyorsunuz! 3

Pandeminin seyri ve baskı ortamı

Devletin pandemi boyunca aldığı önlemler sermaye sınıfını rahatlatmaya yönelik oldu. İşçi ve emekçiler ise salgın ile baş başa bırakıldı, bırakılıyor...

Kapitalizmde yaşam işçiye adil değil, salgında ölmek de! 6

Krizde tuz biber eken pandemi, sınıfsal ayrımları; zenginlerin cennetinin, yoksulların cehennemiyle sağlandığını daha net ortaya serdi.

ABD'nin saldırgan stratejisinin ara halkası 18

ABD öncülüğünde Arap-aşiret devletleriyle İsrail arasında başlayan “normalleşme” kapitalist tekeller için bir “normalleşme” olacaktır.

Tarihsel TKP'nin 100. Yılı... Parti Programı'nı sunuş

s.12

Sömürgeler sorunu hakkında konuşma

s.16

Yayılmacı hevesler ve iflas tablosu

AKP-MHP iktidarının dış politikasına yön veren yayılmacı-fetihçi hevesleri onu büyük bir çıkmaza sürüklemiş bulunuyor. Ne kendi sınırlarını kabul eden ne de bölge ve dünya gerçekliğini dikkate alan rejim, gerilimi-çatışmaları arttıran adımlarla yol almaya çalışıyor. Ancak attığı her adım ayağına dolanıyor, dış politikadaki iflas tablosunu daha görünür hale getiriyor.

Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının yağmalanması için kurulan kurtlar sofrasında yer bulamayan gerici iktidarın fetihçi-yayılmacı politikası bir tür histeriye dönüştü. Libya'daki kukla Fayiz el Serrac hükümetiyle "Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtrası" anlaşması imzalayan rejim, zafer kazanmış havalara girdi. Ancak atılan bu adım sorunun çözümünü kolaylaştırmak bir yana karşı cepheyi güçlendirdi. Yunanistan da Mısır ile benzer bir anlaşma imzaladı. Böylece "zafer" olarak pazarlanan el Serrac ile anlaşma, yeni sorunlara yol açmaktan başka bir işe yaramadı.

Mısır-Yunanistan anlaşmasından sonra saray rejimi savaş gemilerini Akdeniz'e sürerek tehditler savurmaya başladı. Yunanistan'daki sağcı hükümet de kışkırtıcı adımlar atarak, AKP şefine sınırlarını hatırlatmaya çalıştı. Böylece karşılıklı tehditler birbirini izledi. Oruç Reis gemisi askeri denizaltılar eşliğinde tartışmalı sularda meydan okurcasına dolaşmayı sürdürdü. Ancak bu "kabadayılık" yalnızca karşı cephenin genişlemesine yol açtı. Her iki gerici iktidar da bu kapışmayı şoven milliyetçiliği körüklemenin bir aracı olarak kullandı ve kullanıyor.

Gerici rejim için yıllardır emperyalistlerin hedefinde olan Suriye ve Libya'ya dönük yayılmacı politikaları hayata geçirmek nispeten kolaydı. Üstelik Washington'daki efendiler de yeşil ışık yakmışlardı. Oysa Yunanistan söz ko-

nusu olduğunda durum tümüyle farklı. Yunanistan ile yaşanan gerilimi iç politika malzemesi yapmak amacıyla tehditler savurmak, böylece şovenist histeriyi körüklemek bir güçlük taşıyor. Ancak bunun ötesine geçmek, iflas etmiş bir ekonomiyle fetihçiliğe kalkışanların çapını aşıyor.

Ankara'dan Yunanistan'a dönük tehditlerin tonu yükselirken Fransa devreye girdi. Savaş gemilerini Akdeniz'e yönlendiren Fransa, Yunanistan ve Güney Kıbrıs'la askeri işbirliğini geliştirdi. Son olarak ise Yunanistan'a 15 savaş uçağı sattı. Böylece saray rejimi Fransız silah tekellerine pazar yaratılmasına da hizmet etmiş oldu!

Erdoğan tehdit oklarını bu kez Fransa'ya yöneltti. İşe yaramayacağı açık olan bu tehditler Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un AB'yi kendi safına çekmesini kolaylaştırdı. Nitekim AB, "istikrarı bozan faaliyetlerine sonra vermezse, Türkiye'ye ekonomik yaptırım gündeme getirmek durumunda kalacağız" açıklamasıyla, ekonomi sopasını saray rejiminin tepesinde sallamaya başladı.

AKP-MHP rejimini zor durumda bırakan en önemli gelişme ise Washington'un aldığı tutum oldu. Macron'a karşı üst perdeden konuşan, esip gürleyen AKP şefi, efendisi ABD'den gelen emir karşısında ise kuyruğunu kısıp geri çekilmek ve sesini kesmek zorunda kaldı. Bu arada geri adım attıklarını gizlemek için "Oruç Reis gemisini rutin bakım için geri çektik" açıklamasını yaptılar. Bu kaba yalanla düştükleri utanç verici durumun üstünü örtmeye çalıştılar.

AKP şefinin kabadayılığının "Washington'dan emir gelene kadar" sürebildiği bir kez daha görüldü. "Mavi vatan"ı savunmak adına sergilenen kaba kuvvet gösterisine son verilerek, Türkiye'nin "koşulsuz olarak" masaya oturmaya hazır olduğu açıklandı.

Türkiye ile Fransa arasında tırmanan gerilim Yunanistan ile yaşanan sorundan ibaret değil. Türk sermaye devletinin yayılmacı siyaseti, bölgenin eski sömürgeci gücü olan Fransa'yı rahatsız ediyor. Türkiye'nin Libya, Lübnan, Irak ve bazı Afrika ülkelerinde nüfuz alanlarını genişletme çabalarına karşı Fransa karşı cepheyi geliştiren hamleler yapıyor. Kısacası gerilimin gerisinde, biri eski sömürgeci diğeri yayılma heveslisi iki gerici gücün çıkar çatışmaları yatıyor.

İşçi ve emekçiler düzenin krizi ile birlikte dinci-faşist rejimin politikalarının alabildiğine ağırlaştığı işsizlik ve yoksulluğun yanı sıra pandemi belasıyla baş etmeye çalışırken, AKP-MHP şefleri ile saray beslemesi medya aylardır fetihçi-yayılmacı histeriyi tırmandırıyor. Türkiye kapitalizminin çözümsüz sorunlarını bir nebze olsun hafifletme imkanlarından yoksun olan, dış politika cephesinde tam bir iflası yaşayan, bölgede tek bir dostu kalmayan rejimin iç politika cephesinde yapabildiği, şoven histeriyi tırmandırmak, algı operasyonlarıyla toplumu meşgul etmek ve muhaliflere karşı kaba şiddeti yaygınlaştırmaktan ibarettir. Zira her geçen gün kitle tabanını yitiren dinci-faşist iktidarın ömrünü uzatabilmek için elinde başka bir araç kalmadı.

AKP-MHP rejiminin içerideki ve dışarıdaki tüm icraatları işçi sınıfı ve emekçilerin sırtına yıkılan faturanın katlanmasına, yaşanan yıkımın derinleşmesine yol açıyor. Grevleri yasaklayan, baskı ve şiddet ile hak arama mücadelelerinin önünü kesmeye çalışan, işçileri ölüme sürüklemek pahasına çarkları çeviren bir sermaye iktidarı gerçeği ile yüz yüze. Bu uğursuz çark ancak açıklıkla ölüm arasında tercih yapmaya zorlanan işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesiyle kırılabilir.

AKP-MHP rejiminin içerideki ve dışarıdaki tüm icraatları işçi sınıfı ve emekçilerin sırtına yıkılan faturanın katlanmasına, yaşanan yıkımın derinleşmesine yol açıyor. Grevleri yasaklayan, baskı ve şiddet ile hak arama mücadelelerinin önünü kesmeye çalışan, işçileri ölüme sürüklemek pahasına çarkları çeviren bir sermaye iktidarı gerçeği ile yüz yüzeyiz.

Pandeminin seyri ve baskı ortamı

Salgın sürecinde birinci dalganın ikinci zirvesini yaşıyor olduğumuzu iktidar sözcüleri de açıklamak zorunda kaldılar. Gerçek vaka ve ölüm sayılarını gizleme konusunda ısrarlı çabalarına rağmen toplumun geniş kesimleri, Sağlık Bakanlığı rakamlarının şeffaf olmadığını biliyor. Salgının kontrolden çıktığı ya da kontrol altında olduğu tartışmaları sürüyor ancak Ağustos ayının ortalarından itibaren resmi rakamlara bile yansımak zorunda olan bir artış söz konusu. Özellikle ağır hasta oranının yüksekliğine dikkat çekiliyor.

1 Haziran itibari ile adım adım "normalleşme" dönemi başlamıştı ve her ne kadar 'yeni normal' tanımlamaları yapıp, önlemlerden söz edilse de aslında her şey eski haline döndü.

Sadece Türkiye de değil, neredeyse bütün devletler kapitalist çarkların sorunsuzca dönebilmelerini öncelik olarak belirledi. Salgına yönelik mücadele ve toplum sağlığı ise göstermelik alınan önlemler ile "bakın bir şey yapıyoruz" mi-zansenisi ile yönetiliyor.

Bu ciddiyetsiz tutumun gerisinde elbette ki mevcut düzenin işleyiş mantığı yatıyor. Sağlık sisteminin özelleşmiş olmasının bedelini işçi ve emekçiler ağır ödedi ve ödemeye devam ediyor. ABD'de yaşananların bu anlamda acı bir örnek olduğu ortada. Salgının ortaya çıkması, yayılması ve kontrolden çıkmasının temel nedeninin kapitalizm olduğunu her alanda, her zaman dile getirmek gerekir. Çünkü toplum sağlığı üzerine yapılacak planlamalarda çıkış noktası buradan doğru olacaktır.

Salgının ilk zamanlarında en fazla vaka ve ölüm sayısı İstanbul'da görülürken, son haftalarda artış daha çok Anadolu'da gözlemleniyor. Ankara'nın yeni Wuhan olduğu çokça yer aldı sosyal

medyada. Başka illerde de yoğun bakım ünitelerinin dolduğu üzerine paylaşımlar yapılıyor. Ağır hasta vakalarında genç nüfus oranının arttığı da dile getiriliyor. İstanbul için en güncel açıklama ise Prof. Dr. Tufan Tükek'in twitter paylaşımında yer aldı: "Çapa'da 530 testin 81'i pozitif. Pozitiflik oranı %15'i geçti. Bugünden artık salgının İstanbul için yeniden başladığını söyleyebiliriz. Ağırlıklı gençler ve maalesef zatürre oranı yüksek."*

Önümüzdeki haftalarda havaların daha da soğumasının da etkisi ile mevsimsel hastalıkların yaşanacağı beklenen bir durum. Doktorlar, Covid-19 ve diğer rahatsızlıkların belirtilerinin benzer olacağından dolayı hastanelerde yığılma olacağı yönünde uyarılar yapıyor. Bununla birlikte, sağlık emekçilerinin çalışma koşullarında yaşanan zorluklar nedeniyle tükenmişlik içerisinde olduğu, istifa ve intihar edenlerin yanı sıra salgından kaynaklı ölenlerin sayısının her geçen gün arttığı belirtiliyor.

Pandemi süreci boyunca zorunlu iş kollarının yanı sıra tüm sektörlerde üretim aksamadan devam etti. Gerçek önlemler alınmadan işçi ve emekçiler geçimini sağlamak için çalışmak zorunda bırakıldı. Başta fabrikalar olmak üzere işyerleri birer pandemi merkezlerine döndü. Sadece Vestel fabrikasında 7 işçi

hayatını kaybetti, 1000 civarında işçi ise hastalandı. Vestel büyük bir fabrika olduğu için basına yansımış oldu.

Salgın sürecini başarılı bir şekilde yönettiklerini her mecrada dile getiren AKP-MHP rejimi ise, yalanlarına rağmen açığa çıkan tablo karşısında sorumluluğu topluma atıyorlar. Maske, mesafe ve temizlik üçlemesine dikkat çekip, bu kurallara uyulmuyor diyerek halkı suçlu ilan ettiler. Hem Erdoğan hem de faşist iktidarın diğer sözcüleri itina ile kendilerini aklamaya devam ediyorlar.

Sermaye devletinin pandemi boyunca aldığı önlemler sermaye sınıfını rahatlatmaya yönelik oldu. İşçi ve emekçiler ise salgın ile baş başa bırakılıyor, ölüme terk ediliyor. Kısa çalışma ödenekleri, ücretsiz izinler gibi uygulamalarla işsizlik ve yoksulluk daha da vahim hale gelmiş, salgınla birlikte derinleşen ekonomik kriz sonucu hayat pahalılığı artmış durumda.

Toplumsal hoşnutsuzluk her geçen gün daha da büyürken, dinci-gerici iktidar toplumun asıl ihtiyaçlarını görmezden gelerek Ayasofya önünde 350 bin insanı topluyor, Malazgirt zaferini kutluyor ve Giresun'da mitingler düzenliyor. Mesele kendi siyasi ihtiyaçları olunca virüsün yayılma tehdidi ortadan kalkıyor. İşçi ve emekçilerin akılları ile alay ediliyor. Özel okul sahibi eğitim bakanı, özel

hastane sahibi sağlık bakanı salgını yönetme süreçlerinde aldıkları kararlar ile özel sektörün hesaplarını gözetiyorlar.

Dinci-faşist rejim, toplum sağlığına yönelik ciddi hiçbir önlem almazken, hoşnutsuzluktan kaynaklı oluşabilecek tepkilere karşı hazırlık yapmaktan da geri durmuyor. Bu süreçte bekçilerin yetkileri genişletildi, İstanbul'da cumhurbaşkanlığına bağlı Takviye Hazır Kuvvet Müdürlüğü kuruldu, sosyal medyaya müdahale seçenekleri çoğaltıldı, birkaç günde bir yayınlanan genelgelerle birlikte çeşitli illerde eylem ve etkinlikler yasaklandı.

Pandemi sürecini baskıyı artırma konusunda fırsata çeviren AKP-MHP iktidarı, kendi tabanlarında dahi meşruluklarının azaldığının farkında. Bu nedenle muhalif her kesime saldırıp, dinsel gericiliği ve milliyetçiliği arttırmaya, kendi gerici çıkarları ekseninde toplumu kutuplaştırmaya özen gösteriyorlar. Ne salgın hastalık ne de işçi ve emekçilerin sefalet koşulları umurlarında.

İşçi ve emekçilerin ise kendilerine dayatılan faşist baskı ve zorbalığa, açlığa ve yoksulluğa karşı birleşerek, sınıfsal tepkilerini büyütme başka çareleri bulunmuyor.

* **İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tufan Tükek, 14 Eylül tarihli paylaşım**

Dersim'de korona bahanesiyle yasak

AKP-MHP iktidarı Dersim'de de koronavirüs (Covid-19) salgını karşısında önlem kisvesiyle yine eylem ve etkinlik yasağı getirdi.

Genelde olduğu gibi Dersim'de de AKP il başkanlığından farksız bir misyonla hareket eden valilik, "salgına karşı önlem alma" görüntüsüyle hamaset yaptı. Devamında yasak şu ifadelerle duyuruldu:

"Valilik ve Kaymakamlık Makamı-

nın uygun göreceği etkinlikler ile kamu kurum ve kuruluşlarının düzenleyeceği, resmi bayram, resmi anma günleri, resmi tören ve kutlamalar ile bu kurumların gelenek ve göreneklere göre yapacakları programlar, spor faaliyetleri ile bilimsel, ticari ve ekonomik amaçlarla

yapılan etkinlik ve toplantılar ile asgari düzeyde katılım, maske kullanmak ve sosyal mesafe kurallarına riayet edilerek yapılacak basın açıklamaları hariç olmak üzere il sınırlarımız içerisinde (il merkezi ilçeler polis ve jandarma sorumluluk bölgelerinin tamamı) düzen-

lenecek her türlü toplantı ve gösteri yürüyüşü, miting, açık hava toplantısı, protesto eylemi, oturma eylemi, açlık grevi, stant açmak, imza kampanyası, konser, şenlik, el ilanı bildiri, broşür dağıtmak, afiş poster açmak, meşale yakma ve taşıma, konferans vb. tüm etkinlikler 14/09/2020 günü saat 00.01 ile 28/09/2020 günü saat 23.59'a kadar 15 (onbeş) gün süreyle yasaklanmıştır."

Saray rejiminin sahte pandemi önlemleri

AKP-MHP rejiminin Covid-19 pandemisine karşı ciddi önlem almak gibi bir sorunu hiç olmadı. Halk sağlığına karşı bu lakayt tutum ilk günden bu yana değişmedi. Alınan önlemler ise genelde kapitalistlerin, özelde yandaş kapitalistlerin taleplerine göre belirlendi. AKP şefi T. Erdoğan'la müritleri ise, pandemi döneminde siyasi şovlarına devam ettiler. Ekonomik ve siyasi çıkarları söz konusu olduğunda pandemiyi hiç saydılar. İlerici güçlerin, sendikaların eylem ya da etkinliklerini pandemi gerekçesiyle yasakladılar. Ancak kendileri hiçbir önlem almadan namaz seremonileri, şatafatlı kalabalık düğünler, toplantılar, VIP Cuma namazları organize ettiler. Siyasi çıkarlarının olduğu yerde pandemi önlemlerine yer yoktu.

Halk sağlığını hiçe sayan bu densizliğin son örneğini İstanbul valiliği sergiledi. Pandeminin kontrolden çıktığı günlerde etkinlikleri yasakladığını ilan eden İstanbul valiliği, AKP'nin düzenleyeceği etkinlik için yasağı erteledi. AKP şefi T. Erdoğan'ın vaaz verdiği etkinliğin yapılması, saray rejiminin toplum sağlığını önemsemediğini bir kez daha gözler önüne sermiştir. T. Erdoğan'ın sallanan tahtını kurtarmak için iktidar gücünü, hukuku ayaklar altına alarak ve keyfiyetle kullanabileceğini de bir kez daha göstermiş oldu.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de pandemi vakaları artıyor. Resmi rakamların hastalananların ancak onda birine tekabül ettiği ve toplumun kaderine terk edildiği bu dönemde, AKP şefleri, önemli olanın işçilerin-emekçilerin canı pahasına da olsa kapitalist sistemin çarklarını döndürmek olduğunu her fırsatta dile getiriyor. Bilim insanlarının uyarıları-

na kulaklarını tıkayan dinci-faşist AKP-MHP rejiminin aldığı "önlemler" çarkların dönmesi için hukuksal zemin hazırlamanın, pandemiyi rant alanlarını ve yandaşlarını palazlandırmak için "fırsat" olarak kullanmanın ötesine geçmedi. Hal böyleyken pandemiyi yayılmasından dolayı pişkince işçi ve emekçileri suçluyorlar. Özellikle sağlık emekçilerinin ve işçilerin ölüme terk edildikleri bu dönemde aldıkları her "önlem" toplum sağlığını riske atan icraatlarının üzerini örten bir şal işlevi görüyor. Alınan birkaç önlem ise ya tam olarak uygulanmadı ya da siyasal çıkarlar uğruna heba edildi.

Pandeminin kontrolden çıktığı günlerde İstanbul valiliğinin sarayın emirlerine uyararak sergilediği tutum, rejimin bu konudaki pervasızlığının aleni bir göstergesi oldu. Valilik, önce her türlü konser, festival, gösteri ve etkinliği yasaklayan kararın Pazar gecesi 00.00'da yürürlüğe gireceğini ilan etti. 4 saat sonra yapılan "olağanüstü toplantının" ardından ise yasağın Pazartesi'den itibaren uygulanacağı ilan edildi.

Bu karar, T. Erdoğan'ın İstanbul'da Haliç Kongre Merkezi'nde binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen etkinlikte vaaz vermesi için alındı. Valiliğin aldığı karar gereği bu etkinliğin yasaklanması gerekirken, yasağı bir gün erteleyerek onlar için AKP şefinin vereceği vaazın halk sağlığından çok daha önemli olduğunu bir kez daha gösterdiler.

Savaş, ekonomik kriz, pandemi, faşist zorbalık kaskacına aldıkları ülkede saray rejiminin kitle desteği erimeye devam ediyor. İnsanları haberleri olmadan AKP'ye üye yaparak kampanya yürüten rejimin efendileri, "İstanbul 100 Bin Üye" adıyla etkinlik yaparak, güya bu

süreci durdurmaya çalışıyor. Bir vaaz için halkın sağlığını hiçe sayan bu rejim, "iç ve dış mihraklara karşı mücadele" palavrasıyla tabanındaki erimeyi durdurmak için çırpınıyor. Ama bunu yaparken de battıkça batıyor.

Belirtmek gerekiyor ki, saraydan emir alan İstanbul valiliğinin toplum sağlığını hiçe sayan kararı ilk değil. Ayasofya'da düzenlenen namaz seremonisinde, hiçbir önlem alınmadan 200 bine yakın kişiyi toplamakla övündüler. AKP iktidarının derelerini mahvettiği Giresun'da yaşanan felaketin ardından T. Erdoğan'ın mitinginde binlerce kişi yine hiçbir önlem alınmadan bir araya getirildi. 30 Ağustos kutlamalarının yasaklandığı bir dönemde T. Erdoğan'ın oğlu Bilal'in başkanlığındaki vakfın etkinliği gerçekleştirildi. Bir AKP milletvekilinin oğlunun İstanbul boğazı manzaralı şatafatlı düğününde de hiçbir kural dikkate alınmadan yığınla insanı bir araya getirdiler. Bunlara benzer daha pek çok örnek var.

Pandemi döneminde her türlü imkânı kendi ailesine ve yandaşlarına bahşeden Erdoğan, işçi ve emekçilerin hayatı ve alınteri üzerinde yükselen kapitalist sistemin bekasını korumak için uğraşiyor. Bir yanda sallanan tahtını korumak için ülkeyi uçuruma sürüklüyor, öte yandan toplum sağlığının değil kapitalistlerin kasalarının dolması için çırpınıyor. Böylesine kokuşmuş bir sistemde AKP ve şefi Erdoğan'ın ayırtmazlığı şaşırtıcı değil. Buna karşın işçi sınıfı ve emekçilerin bu kan emicileri başlarından atmak ve temsil ettikleri kapitalist sistemle birlikte tarihin çöplüğüne göndermek için mücadeleyi büyütmeleri de şaşırtıcı olmayacaktır.

Fabrikalarda koronavirüs

Fabrikalar salgının merkezi olmaya devam ediyor. Çarkları ölümüne döndüren kapitalistler göstermelik önlemler ile krizin ve virüsün faturasını işçilere ödetmeye çalışıyor.

Ford Otosan fabrikasında çalışan işçiler arasında koronavirüs vakaları görülmeye devam ediyor. Fabrika yönetimi iş yerinde sadece üretimin devam etmesi için önlemler alıyor. İşçilerin büyük bir bölümü ise, pandemiye karşı alınan önlemlerin göstermelik olmasına tepkili.

Fabrikada hastalanan işçiler olduğunda, bu bilgi diğer işçilere açıklanmıyor. Sadece hastalananla temaslı olanlar 14 günlük karantinaya gönderiliyor. Temaslılara ise semptom göstermediği için test yapılmıyor. İşçiler, genel müdür Haydar Yenigün'ün fabrika izinliken söyledikleri ile şimdiki uygulamaların uyuşmadığını dile getiriyorlar. Yenigün üretime başlamadan önce işçilere "üretimde proses aralarında boşluk bıraktık. İş işe çalışılmayacak" diye vaat etmişti ama üretimde şu anda herkes temas halinde çalışıyor.

İşçiler yaşadıkları durumu şöyle ifade ediyorlar: "İnsanlar yemeğe giderken sanki maratona hazırlanıyor gibi koştura koştura gidiyor. Çoğu yemekhane uzak diye bisküvi ya da evden getirdiği azıkla öğününü geçiriyor. Yemek molası yarım saat ama 20 dakikada yemeğini yiyip çıkmak zorundasın. Lokmalar boğazımıza diziliyor."

Gebze'de Dostel Makina'da ve Tuzla'da Mata Otomotiv'de çıkan son vakalar, işçilerin canının tehlikede olduğunu bir kez daha gözler önüne serdi.

Dostel Makina'da çalışan işçilere yapılan testler sonucunda pozitif sonuçların çıktığı, hasta işçiler ve temaslı işçilerin karantinaya gönderildiği belirtiliyor. İşçilere kimlerin koronavirüs olduğuna dair açıklama yapılmazken, fabrikada üretim devam ediyor.

Mata Otomotiv fabrikasında ise yalnızca Covid-19 testi pozitif çıkan işçiler karantina altındalar. İşçilerin verdiği bilgiye göre vaka sayısının 7 olduğu söyleniyor. İşçilere konuya dair açıklama yapılmazken, Covid-19 testi pozitif çıkan işçilerle temaslı ya da aynı bölümde çalışan işçilere test yapılmadı. Fabrikada üretim devam ediyor.

İrkçi saldırılar artıyor

AFYON'DA KÜRT İŞÇİLERE SALDIRI

Afyon Dinar'da çalışmaya giden Ercişli inşaat işçilerine yönelik silahlı saldırı gerçekleşti. İnşaattan evlere toz gitmesinden kaynaklı çıktığı iddia edilen tartışma sonrasında Ömer A. isimli kişinin saldırısı sonucu Özkan T. yaşamını yitiren, yaralı işçiler hastaneler kaldırıldı.

Yaralılarından Emrah Ö. ise Afyonkarahisar Devlet Hastanesi'nde

Fırat T. Sandıklı Devlet Hastanesi'nde, Nurcan A., M.A. ve E.A. ise Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi Hastanesi'nde tedavi altına alındı.

Erciş'ten ve diğer kentlerden yola çıkarak Afyon'a gitmek isteyen işçilerin akrabalarının bir kısmı Erciş çıkışında diğerleri ise Afyon girişinde polis tarafından durduruldu. Polis sadece cenazenin alınmasını istedi.

SAMSUN'DA 16 YAŞINDA SURİYELİ KATLEDİLDİ

Samsun Vezirköprü'de fırın işçisi olarak çalışan 16 yaşındaki Suriyeli Eymen Hammamı dün (13 Eylül) akşam saatlerinde maruz kaldığı ırkçı saldırı sırasında bıçaklandı ve yaşamını yitirdi.

Kardeşi ile yol kenarında bekledikleri sırada yanlarına yanaşan bir araçtan kendilerine ırkçı küfürler edildiğini dile getiren ağabey İbrahim Hammamı, aynı

grubun bir süre sonra tekrar yollarını kestiğini ifade etti.

Hammamı, sonrasında yaşananları şöyle aktardı:

"Arkadaşlarını getirmişler, 20 kişi kadar varlardı. İki kişinin elinde bıçak vardı. 'Bizler kardeşiz, yapmayın dedik' ama saldırdılar. Ben o sırada uzaktan geçen bir polis arabası gördüm, motosikletimle peşine düştüm. Polisleri alıp geldiğimde kardeşim kanlar içindeydi. Geç kalmıştık."

Kardeşinin birçok bıçak darbesi aldığı belirten Hammamı, 9 yıldır Samsun'da yaşadıklarını aynı grup ile defalarca karşılaştıklarını dile getirdi.

Hammamı, *"Bunu yapanlar cezasını alsın, adalet yerini bulsun. Kardeş acısı zordur, o hepinizin kardeşi, öyle düşünün"* ifadelerini kullandı.

1 KİŞİ GÖZALTINA ALINDI

Kardeşinin 4 senedir fırınlarda çalıştığını ifade eden ağabey Hammamı, *"Eymen 50 TL yevmiye alıyordu. Akşama kadar çalışıyor, akşamları da gençlik spor merkezinde kursa gidiyordu. Annem ve babam çok kötü durumda. Yarın cenazeyi otobüsle Vezirköprü'ye götürüp orada toprağa vereceğiz"* diye konuştu.

Olayla ilgili şüpheli bir kişi gözaltına alınırken, Hammamı ailesi 20 kişinin tamamından şikayetçi olacağını aktardı.

Eymen Hammamı için Samsun'da eylem

Samsun Demokrasi Güçleri tarafından ırkçı grup tarafından katledilen Eymen Hammamı için basın açıklaması gerçekleştirildi. Yapılan basın açıklamasında *"Suçlu mülteciler değil, savaşları çıkarıcılar"* denildi.

"İrkçi saldırılar son bulsun, yaşasın halkların kardeşliği" ozalitinin açıldığı açıklamada emperyalist savaşların emekçileri göç etmeye zorladığı ifade edildi. Açıklamada emperyalist savaşlarda *"ülkelerinde tutunamayan, geçinemeyen yoksul halkların bir kısmının hayatını insan kaçakçılarının ellerine teslim ederken bu tehlikeli yolculuktan sağ çıkanların ülkemize sığındığı ve zor şartlarda yaşadığı"* belirtildi.

Son dönemde artan ırkçı saldırıların sadece göçmenlere dönük olmadığı ifade edilen açıklamada Sakarya'da, Afyon'da yaşanan mevsimlik Kürt işçilere dönük ırkçı saldırılara değinildi. Saldırıların cezasız biçimde serbest bırakıldığına vurgu yapılarak açıklama şu ifadelerle sonlandırıldı:

"Gerçek suçlular; savaş mağdurları, geçinmek için zor şartlarda güvencesiz olarak boğaz tokluğuna çalışan emekçiler değil; o savaşları çıkarıcılar, onlara destek verenler ve işçilere köle muamelesi yapanlardır."

İrkçi saldırıya karşı bildiri

Sakarya'da Kürt tarım işçilerine yönelik ırkçı saldırıya karşı Karadenizli aydın, sanatçı ve siyasetçiler ortak bir bildiri çıkardı. Bildiride şu ifadeler yer aldı:

"Ülkemizdeki derin ekonomik eşitsizliğin ve adaletsizliğin bir sonucu olarak her yıl çay ve fındık toplama sezonlarında Karadeniz'e gelen Kürt emekçilerine yönelik bu saldırıların basit bir şiddet olayı olmadığı aşikâr."

İrkçilik boyutuna varan şovenizm, çok üzümlere söylüyoruz ki emekçilerin hak ettikleri ücretlerini ödeme, Kürt gençlerinin boynuna bayrak asma, kulübelerini basarak Kürt işçilere bayrak optürme, İstiklal Marşı söyletme ve linç etme olarak kendisini gösteriyor."

Mevsimlik Kürt işçilerin gerek kötü çalışma koşulları gerekse de maruz kaldıkları dışlanma, psikolojik ve fiili şiddet, Kürt Sorunu'nda yıllardır sürdürülen güvenlikçi-çatışmacı siyasetle ilişkili."

Kadınlara, göçmenlere ve mültecilere, muhaliflere yönelik yaşanan şiddet olaylarında da gördüğümüz gibi, failerin cezasız kalması, hatta iktidar çevresince korunması şiddet sarmalının daha da vahim bir hal almasına neden oluyor; derinleştiriyor."

Sakarya'daki son saldırıda Kürt kadınına yumruk atanlar bu cesareti, Türkiye'nin dört bir yanında kadınlara şiddet uygulayan, cinsel saldırıda bulunan erkeklerin iktidarcı korunmasından alıyor."

TTB faşist partinin hedefinde

Tek adam rejiminin aparatı MHP'nin şefi Devlet Bahçeli Türk Tabipleri Birliği'ni (TTB) hedef gösterdi. TTB'nin *"Yönetemiyorsunuz, tükeniyoruz"* kampanyasını hedef alan Bahçeli, *"TTB'nin kapatılması ve yöneticileriyle ilgili adli işlem yapılması"* tehdidini savurdu.

Bahçeli, TTB'nin kampanyasını *"Türk Tabipler Birliği Korona kadar tehlikelidir, tehdit saçmaktadır. Üstelik, hükümete yönelik 'Yönetemiyorsunuz, ölüyor, tükeniyoruz' eylemi haince bir tertiptir"* ifadeleriyle hedef gösterdi.

Kapitalizmde yaşam işçiye adil değil, salgın günlerinde ölmek de!

Kapitalizm koşullarında baskı ve zorbalık, kaçınılmaz olan her sarsıntıda sistemin dengesini sağlamanın bir aracı olarak kullanılıyor. Gelgelim, sarsıldığı fırtınalı süreçlerde de ayakta kaldığı dinginlik dönemlerinde de işçi, emekçiler açısından sonuç her seferinde yıkım oluyor.

Pandemi öncesi günlerde Tayyip Erdoğan "Zenginliğin tabanını genişlettik!" yalanını diline dolamıştı. Bu kaba yalanın aksine, krize bağlı olarak artan pahalılık, ücretlerin düşmesi vb. etkenler nedeniyle işsizlik, yoksulluk ve giderek açlık geniş tabana yayılmış ve bu durum işçi intiharlarını tetiklemişti. Pandemi sürecinde de intiharlara tanık olmaya devam ettik. Hatta yoksulluk hızla yayılan salgını geride bıraktı; Mersin'de, mermer ocağında çalışan dört çocuk babası bir işçi intihar etmiş, otopsisinde koronavirus testi pozitif çıkmıştı. İşçiyi, kapmış olduğu virüsten önce yoksulluk vurmuştu.

Kapitalizmin işçi ve emekçilere fatura ederek "yönettiği" krizin üstüne binen pandemi, ezilenlerin yaşadığı sorunlara yeni boyutlar katmış oldu. Bu süreçte, sermaye sınıfının sahip olduğu ayrıcalıklar ve pandemiyle yakaladıkları fırsatlar; öbür tarafta emekçilere dayatılan eşitsizlik ve acımasız koşullar ve ödedikleri ağır bedeller daha da belirgin hale geldi. Krize tuz biber eken pandemi, sınıfsal ayrımları; zenginlerin cennetinin, yoksulların cehennemiyle sağlandığını daha net ortaya serdi.

Örneğin, Dardanel fabrikasında pozitif vakalara rağmen işçiler, evlere karantinaya gönderilmek yerine, fabrikalardan gönderilmedi. Sürekli çalışmaya zorlanmanın karşılığını işçiler bitip tükenerek, Dardanel sermayesi ise üç kat büyüterek aldı. İşçilerin koronavirus nedeniyle öldüğü, binlercesinin pozitif olduğu, haftada 60 saati aşan çalışma saatlerinin dayatıldığı Vestel de %17 büyüdü. Pandemiye fırsata çevirmenin bir diğer adı olan "yeni normalleşme" günlerinde işçi ölümüne çalıştırılan Vestel, bir de mukafat olarak devletten, TSE belgesi aldı. Koronavirusu yenmek için sık sık yapılan "kapanma" çağrıları, sermayedarlar tarafından kapalı devre çalışma; yani işçiye dayatılan ölüm kampları olarak hayata geçirildi.

Çalışanlar açlık-salgın ikilemine terk edilmişken, yediği önünde yemediği arka-

sında olan burjuvalar, villalarında "Evde kal!" çağrılarıyla duyarlılıklarını sergilediler. Ölümü gösterip koronavirus günlerinde çalışmayı bir lütuf olarak sunan sermayedarlar, işçi giderlerinden kısıtıkça kısıt. Hatırlarsınız, ekmek arası ispanağa itiraz eden bir inşaat işçisi tazminatsız işten atılmaya çalışıldı. Aynı dönemde AKP iktidarı "işçi atmayı yasaklıyorum" dedi, altından ücretsiz izin çıktı. İşçi sınıfına, beterin de beteri var, günde 39 liraya geçin, denildi. Pandemiye sermayenin kar kapısına dönen maske, dezenfektan vb. malzemelerden yoksun bırakılan işçi ve emekçiler kurallara uymamakla suçlandı, emekçilerin ne kadar da "cahil" olduğu, "önlemlere uymadığı" konuşuldu, yazıldı, çizildi. Koronavirüsteki vaka artışlarının tek müsebbibi olarak onlar gösterildi.

Koronavirüsün yayılma nedenleri olarak gösterilen işçi emekçiler ise, pandeminin ağırlaşmasında temel rol oynayan kapitalist sistemin kurbanları oldular. Pek çok örnek bunu gösteriyor; Diyarbakır'da hepatit olmasına rağmen Covid-19 servisinde çalışmak zorunda bırakılan temizlik işçisi Murat Yumruk... Çorum'da nöbete gitmek zorunda olan, kreş hakkı bulunmayan, çocuklarını komşuya bırakmak zorunda olan, açlık-salgın ikileminde hayatını ortaya koyduğu yetmezmiş

gibi, çocuklarıyla bedel ödettirilen hemşire Fatma İcuz... Yine Diyarbakır'da testi pozitif çıkan ve hastanede yatmak için sırada bekletilen, engelli çocuğuyla yaşamı riske atılan Besna Parlak... TÜPRAŞ'a bağlı Tekfen bünyesinde çalışan, koronavirus test sonucu gelmeden işten atılan Ferit Işın... Yoksul mahallelerde, yoksul evlerde, tek göz odalarda yeterince beslenemeyen, barınamayan, sağlık hakkına ulaşamayan milyonlar; pandemiye derinleştiren ve zengin-yoksul ayrımını doğuran kapitalist sistemin kurbanıdır...

36 saatleri bulan kesintisiz çalışmayla, yeterli ekipman olmadan, testi pozitif çıktığında çalışmaya devam eden ya da karantina koşullarında ücretleri kesilen sağlık emekçileri de faturayı onlara kesen kapitalizmin kurbanları oluyorlar.

Peki, diğer tarafta kimler yer alıyor? Faturayı bizlere kesen, yaşam ve çalışma koşullarımızı belirleyen, koronavirus kurallarını çizen sermayedarlar; bakanları, kurulları, tüm organlarıyla onlara hizmet eden devlet.

Onların koronavirüsten korunma yöntemleri bizlere öğütledikleri el yıkama, maske kullanma sınırında değil. Sermayedarlar özel konutlar inşa etmekten adalar satın almaya, özel doktor ve heyetlere muayene olmaktan düzenli test

yaptırmaya, yeterli-dengeli-sağlıklı beslenmeye kadar her yol ve yöntemi uygulayabiliyorlar; çünkü bu olanakları var. Çalışmak zorunda değiller ama çalışmasalar da her türlü zenginliğin sahibi onlar.

AKP'li milletvekilleri, danışmanları, düzenli test yaptırıyor, birlikte ya da hizmetinde çalıştırdıklarına da testleri zorunlu tutuyorlar. Kendilerine VIP testler yaparken, çıkardıkları genelgelerle, işçinin düzenli test yapmasına yer vermiyor, bunu gerekli görmüyor, dahası karantina önlemlerini sınırlıyorlar. İşçi ve emekçiler hastaneye gitmek için ambulans ya da evde koronavirus nedeniyle ölen yakınları için cenaze aracı bulmazken, AKP'li milletvekillerinin çocukları uçaklarla hastanelere taşıyor.

Filyasyon ekiplerinde çalışan sağlık emekçileri test yaptıramazken, Sağlık Bakanlığı tarafından aranarak "özel hastalara" yönlendiriliyorlar. Bir yanda fabrikalarında semptom göstermesine rağmen test yaptırılmayan işçiler var diğer tarafta semptom olmamasına rağmen, ayağına getirttikleri sağlık çalışanlarına test yaptıran VIP hastalar var.

Bütün eşitsizliklerin yanında bir de adam kayırmacılık sürüyor ve emekçilerin hayatta kalma ihtimalleri azaltılarak, ölüm riski bir kat daha artırılıyor.

İşçi eylem ve direnişlerinden...

ERMENEKLİ MADENCİLERDEN EYLEM

Karaman Ermenek'te ücretleri ödenmeyen ve tazminatları verilmeyen Cenne Maden Ocağı işçileri direnişlerinin 15. gününde, Seba işçileri ise direnişinin 9. gününde kent meydanında ve maden sahibi Fehmi Özbey'in oturduğu Prestij Rezidans önünde eylem yaptılar.

Kent meydanında toplanan işçiler, ailelerini de katarak forum ve açıklama gerçekleştirdi.

Forumda Cenne madencilikte yaşananları aktaran işçiler, şunları ifade ettiler:

"Cenne Madencilik işçilerinin 13 aydır maaşları ödenmiyor, geçmişe dönük giriş çıkış yapılmış tarihlere ait tazminatları ve diğer ücret alacakları ödenmiyor, İSG kurallarına uyulmuyor, ruhsatsız kaçak kömür çıkarılarak ruhsatlı Seba ocağın- dan çıkarılmış gibi piyasa sunuluyordu... Cenne işçileri duruma müdahale ederek haklarını sendikamız öncülüğünde aramaya başladılar, bugüne kadar işveren tüm arabuluculuk girişimlerinden kaçtı, kaçmaya devam ediyor."

Kimseden sadaka istemediklerinin altını çizen işçiler, on yıllardır Ermenek'teki madenlerde yaşanan hukuksuzlukları ve ağır çalışma koşullarını aktardı. Söz alan işçiler çocukları için direndiklerini ifade ederek "Sesimizi duyurmaya çalıştığımızda pandemiyle engellemeye çalışıyorlar. Haklarımızı alana kadar sonuna kadar direneceğiz." dediler.

Madenci eşlerinin de söz aldığı eylemde "Susma sustukça sıra sana gelecek!", "Ermenek madencine sahip çık!" ve "İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!" sloganları atıldı.

Kent meydanındaki açıklamanın ardından maden işçileri Özbeylerin oturduğu Prestij Rezidans önünde yapacakları basın açıklaması için Konya'ya doğru yola çıktı.

Patronun evi önünde ve Özbeyler Yem fabrikası önünde yapılan açıklamada da söz alan işçiler emeklerinin karşılığını alana kadar mücadele edeceklerini, sonuç alamazlarsa Ankara'ya gideceklerini duyurdu.

Bağımsız Maden İş Sendikası'nda örgütlü olan işçiler çalışma şartları düzeltilene kadar mücadele edeceklerini ifade etti.

CARGİLL DİRENİŞİ HARİBO ÖNÜNDE

Cargill işçileri, Hadımköy'de bulunan Haribo önünde yaptıkları eylemde mahkemenin işe iade kararının uygulanmasını talep ettiklerini bir kez daha dile getirdiler.

Haribo önünde okunan basın metninde şunlar ifade edildi;

"Tek Gıda-İş Sendikası hukuka uygun davranırken, Cargill işçisi sadece anayasanın kendisine tanıdığı bir hak olan sendikal olma hakkını kullanırken, geçmişten sabıkalı olan Cargill işvereni ne yapmıştır! Sendikal örgütlenmeyi engel-

lemek için hukuku ve anayasal hakları hiçe sayarak yetki tespiti başvurmuzdan 1 ay sonra 14 arkadaşımızı işten çıkartmış, sebep olarak da kota fazlalığı ve daralmayı göstermiştir. Halbuki üretim kapasitenizi ve yatırımlarınızı sürekli attırdığınızı çok iyi biliyoruz. Sizler asla dürüst davranmıyorsunuz! Çünkü işten çıkartılan arkadaşlarımız sizlere yıllarca emek veren, hatta sizin performanslarını beğenerek ödül verdiğiniz arkadaşlarımızdı. Biz şunu çok iyi biliyoruz ki işten çıkarttığınız bu arkadaşlarımız sendikal örgütlenmede öncü arkadaşlarımızdı. Sizin tek derdiniz: Sendikal örgütlenmeyi engellemek!

Hak ve özgürlüklerine sahip çıkan bir işçiyi asla istemiyorsunuz! Sırf bu yüzden 14 arkadaşımızı işten çıkartarak suç işlediniz. Tüm baskılarınıza ve engelleme-lerinize rağmen 881 gündür işten çıkartılan arkadaşlarımızla onurlu mücadelemize devam ediyoruz. Mademki bu hak ve özgürlükler bize tanınmış, sonuna kadar yararlanacağız. Bu hakkı çiğnetmemek için her türlü mücadeleyi vereceğiz."

Açıklama, basın metninin okunmasının ardından Haribo yönetimine işçilerin mektupları bırakılarak sonlandırıldı.

Açıklamanın ardından Palladium önüne nöbete geçirildi. Palladium önünde bekleyen polisler 4 haftadır direnişin sürdüğü yerin yasal olmadığı gerekçeyle kaymakamlıktan izin alınması dayatmasında bulundu. Cargill işçileri ise Palladium önündeki direnişlerini sürdür-

mekte kararlı olduklarını ifade ediyor.

BAKIRKÖY BELEDİYESİ İŞÇİLERİNDEN EYLEM

DİSK Genel-İş Sendikası 2 No'lu Şube, Bakırköy Belediyesi işçilerinin 31 Ekim'e kadar kısa çalışma ödeneğine bağlanmasını ve toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin başlamamasını protesto etti.

Genel-İş üyesi yaklaşık 400 işçi Bakırköy Özgürlük Meydanı'nda toplandı. Eylemde DİSK Genel-İş Sendikası 2 No'lu Şube imzalı "Toplu sözleşme hakkımız engellenemez!" ve "Kısa çalışma ödeneği istemiyoruz! Esnek çalışmaya hayır!" pankartları açıldı. İşçiler ise "Kısa Çalışma Ödeneğine hayır!", "Toplu sözleşme istiyoruz", "Esnek çalışma istemiyoruz!", "İnsanca yaşamak istiyoruz!", "Kualsız, güvencesiz çalışmak istemiyoruz!", "Sefalet ücretine hayır!" yazılı dövizler taşıdı. Ayrıca, eylem boyunca sık sık "Hak, hukuk, adalet!", "Taşeron işçisi köle değildir!", "Baskılar bizi yıldıramaz!", "İş, ekmek, özgürlük!", "Sözleşme hakkımız engellenemez!", "İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız!" sloganları atıldı.

İşçiler toplu iş sözleşmesi ve güven- celi çalışma istiyor!

Genel-İş Sendikası 2 No'lu Şube Başkanı Adil Çiftçi eylemde yaptığı konuşma- da belediye işçilerine esnek çalışmanın dayatıldığını teşhir etti. Konuşmasında "Toplu sözleşme hakkımızı istiyoruz, esnek çalışmak istemiyoruz" diyen Çiftçi, bir yıldan beri Belediye'den toplu iş sözleşmesi için randevu alamadıklarını ifade etti. Çiftçi'nin konuşmasının ardından işçiler ısıklarla ve sloganlarla belediye önüne yürüyüş gerçekleştirdi.

Açıklama işçilerin tekrar meydana yürümesi ve buradan iş yerlerine dağıl- ması ile sonlandırıldı.

Kızıl Bayrak'a konuşan işçiler KHK'yla kadroya geçtiklerini, ancak sürekli belediye-ye bağlı muhatap şirketin değiştiğini ve toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin başlamadığını, belediyenin sendikayı oyaladığını ifade ettiler. Ayrıca salgın döneminde işçiler daha önce de 2 ay kısa çalışma ödeneğinden yararlandıklarını belirttiler.

A HABER'DEN TARAFLI HABER

Eylem sırasında A Haber'in canlı yayın yapması ve eylemi sadece toplu sözleşme eylemi gibi göstermesi dikkat çekti. Yandaş medya A Haber CHP'li belediyeyi itibarsızlaştırmak için sözleşme yapılamamasını haberleştirirken, eylemin temel gündemlerinden olan Kısa Çalışma Ödeneği ve esnek çalışmanın protesto edilmesini yok saydı. Böylece yandaş medyanın ikiyüzlü ve yalan habere dayanan habercilik anlayışı da bir kez daha gözler önüne serildi.

“Bizim kazanımımız tüm işçilerin kazanımıdır!”

Tekirdağ Çorlu'da TEKSİF'in örgütlü olduğu Grup Tekstil fabrikası kapandıktan sonra, maaşlarını ve tazminatlarını alamayan işçiler yaklaşık 1 aydır fabrika önünde direnişlerini sürdürüyor. Kızıl Bayrak olarak direnişçi işçilerle yaşadıkları sorunları ve direnişin gelecekteki süreci üzerine konuştuk.

-Grup Tekstil'in kapanmasına kadar yaşanan süreci anlatır mısınız?

Biz Grup Tekstil mağdurlarıyız. Bizim sürecimiz aslında fabrikanın yıllarca işletmeciliğini yapan Salih Genç'in 2019 Mart'ta ölmesinden sonra başladı. Ondan sonra hep ayın 15'inde yatan maaşlarımız gecikmeye başladı. Biz de maaşlarımızı alabilmek için makineleri kapatıp, iş durduruyorduk. Şalteri indirince aynı gün maaşlar yatıyordu. Yani anlayacağınız çalıştığımız son bir senedir maaşlarımızı hiçbir zaman vaktinde alamadık. Ama Aralık 2019'da fabrikanın kapatılacağı söylendi.

Ardından 3 patron Ali, Adem ve Muhtetin Genç, 3 müdür, sendika şube başkanı ve 3 temsilci toplantı yaptı. Toplantı sonrası sendikacılar aşağıya inip bizlere kesinlikle ve kesinlikle işçinin alacaklarının ödeneceği ve bunun da fabrika satılınca hemen yapılacağı söylendi. O süreçten sonra 1-15 Ocak arası yıllık izinlerimiz kullanıldı. İzinleri olmayanları da gönderdiler ve maaşlarından keseriz dediler. Sonrasında ihbar süresini kullanırdığımız dediler. Çalışma yılı çok olanlar 56 gün kullandı, az olanlara ise 35-40 gün kullanıldı. Mart'ın 18'inde ihbar sürelerimiz bitti ve bizi fabrikaya çağırdılar. Burada çıkışınızı vereceğiz dediler. Tabii bu arada Ocak ayında da maaşımız hesaplarımıza yatmadı, biz de sendikaya gittik, görüşme yapıldı ve sendika avukatı bize düzgün bir açıklama bile yapmadı. Sadece “meraklanmayın yatacak” dedi. Hatta toplantıda bir işçi arkadaş fabrikadaki makinelerin satılmak üzere olduğunu ve satılınca da maaşlarımızın yatacağını söyledi. Biz de bütün işçiler dua ettik, makineler satılsın da maaşlarımız yatsın diye. Hatta bazı arkadaşlar makineler satılsın diye müşteri bile bulmaya çalışıyordu. Ama sonrasında gördük ki işin aslı öyle değilmiş, yapılan şey fabrikanın içinin boşaltılmasıymış. Tabii biz bunu o zaman fark edemedik. Fabrikanın

içinde yine aynı patronların farklı şirketleri vardı. Bu süreçte SAMA Tekstil'i enişmelerinin üzerine yapıp 20 milyonluk malı kaçırmışlar. Yine soyadları olan GENÇ Tekstil vardı burayı da başka bir kişinin üstüne geçirmişler.

Biz çalıştığımız sürede fabrikeyi satın almaya gelenler vardı, 55 - 60 milyon gibi fiyatlar veriliyordu. O dönem patronlar fabrikeyi satarken tüm alacaklarımız da ödenecek diyorlardı. Biz bu sözlere inandık, güvendik. Aslında herkesi kendimiz gibi sandık. Gerçeği sonra anladık ancak her şey için çok geçti.

-18 Mart'ta fabrika kapandıktan ve çıkışınız verildikten sonraki süreçte neler yaşandı?

Mart'ın 18'inde çıkışlarımız verildi. Kimsenin ücretleri, tazminatları ödemedi. TEKSİF ile görüştük. 150 işçiyiz ancak hep beraber davranmadık. 40 kişi özel bir avukat buldu, 70 arkadaş sendika avukatı para almayacağı için dosyayı ona vermeyi tercih etti. Çünkü 4 ay çalışmamışız ve hiçbir gelirimiz yok... İçinde benim de olduğum bir kesim de sendika avukatına güvenmediği için dava açmadı. Bu arada özel avukat fabrika satılmadan önce tedbirli haciz koyarsak fabrika satılınca alacaklarımız alınabilir denmiş. Ancak bunun belli bir masrafı olduğu için herkes o işlemi gerçekleştirmedi. Kredi

çekebilen, arabasını satabilen, akrabalarından toplayabilen sadece 5 kişi parayı bulabildi. Onlarda zaten fabrika satılınca tüm alacaklarını aldı.

-Ödenmeyen tazminat ve ücretleri için patronun bir teklifi oldu mu?

Alacaklarını alamayanlardan dava açanlara patronun avukatının gülünç bir teklifi oldu. Teklife göre alacaklarımızın sadece %36'sını ödeyebileceklerini, gerisini ise helal etmemiz istendi. Verdikleri %36'lık kısmın 3'te birini peşin, geri kalanını da 84 ay taksitle ödemeyi teklif etti. Benim 200 bine yakın alacağım var, 60 bin lira teklif ediyor, onun da 20 bin lirasını veriyim, 40 bin lirayı da 84 ay taksit yapayım diyor. Tabii biz bu teklifi kabul etmedik.

Grup Tekstil 23 yıldır Çorlu'da ve ben buraya tam 18 yılımı verdim. Yani gençliğimi verdim. Benim gibi bir sürü işçi var burada, 9 aydır gelirimiz yok, pandemiden kaynaklı iş de bulamadık. Sizinle konuşurken gerçekten içim doluyor, tüylerim diken diken oluyor. İnanın çok konuşulacak şey var. Ben sendika avukatına güvenmediğim için dava açmadım, ancak birçok avukatla konuştum, davayı almayı kabul etmiyorlar. “Davayı açarım, kesin de kazanırım, hatta bana gerek yok kendin de iş mahkemesine başvurursan sen de kazanırsın. Ancak karşımızda alacağımızı

tahsil edebileceğimiz bir şirket yok. Grup Tekstil'in içi boşaltılmış ve kimse bir şey alamaz” diyor. Ayrıca avukatlar şirketin satılma sürecinde yolsuzluklar olduğunu bunu ispatlayabilirsek satın alandan tahsil edebileceğimizi ancak bunun da yılları bulabileceğini ve garanti olmadığını söylüyorlar. Tabii bunun için de önce alacak davalarını kazanmamız gerekiyormuş.

-Direniş sürecinizi anlatır mısınız?

Bütün bu yaşananlar olurken karantina dönemi vardı. Biz bir araya gelemedik. Patron bu arada makineleri ve fabrikayı sattı. Karantina bitince arkadaşlarla bir araya geldik ve haklarımızı sadece direnişle alabileceğimize karar verdik ve fabrika önünde direnişe geçtik. Her gün fabrika önündeyiz. Direnişi fabrika önüne sıkıştırmak istemiyoruz. Sesimizi duyurmak için Çorlu Meydan'da basın açıklaması yaptık. Patron Adem Genç'in İstanbul'da bulunan evinin önünde eylem yaptık. Evinin önündeki eylemde patronlar yazıklarında tatilde olduğu için muhatap kimseyi bulamadık. Haklarımızı alana kadar direnişimize devam edeceğiz. İlerleyen günlerde Grup Tekstil'in patronları olan 4 kardeşin de birer yazlığı var hepsinin önüne de gideceğiz. Her koldan direnişi büyötmeye çalışıyoruz. Bir kısmımız da Ankara'da Çalışma Bakanlığı önünde olacak.

-Bu süreçte TEKSİF Sendikası nasıl bir tutum aldı?

Bu fabrikada yaklaşık 18 yıldır TEKSİF Sendikası var. Patronla hep onlar görüştü ancak bizi o süreçte daha tecrübeli olmalarına rağmen uyarmadılar. Sonrasında direnişe başlama kararı aldık ve sendika ile görüşmeye gittik. TEKSİF'ten aylardır çalışmadığımız için direnişimizin maddi ihtiyaçlarını karşılamasını, yapacağımız eylemlerde yanımızda olmasını istedik. Çorlu'daki başkanın bize söylediği ise şu oldu: "Grup Tekstil'den 8-9 aydır aidat alamıyorum, genel merkez destek vermez, ancak ben kişisel destek verebilirim o da çok sınırlı olur." Biz dedik ki dilenci değiliz, sadece yıllardır örgütlü olduğumuz sendikamızın direnişimizde arkamızda durmasını istiyoruz. Direnişe sendikamız olmadan başladık. Sonra her açıklamamızda sendikamızın yanımızda olmadığını ifade ettik. Medyada açıklamalarımız çıkmaya başlayınca Çorlu Şube Başkanı aradı ve genel merkezin yanımızda olduğunu, direnişe her türlü desteği vereceğini söyledi. Şu anda direniş için önlük verdiler, pankart çıkarttılar, İstanbul'a gitmek için servis ayarladılar. Bundan sonra ne yapacağını göreceğiz. Ama biz sendika ile ya da sendikasız bu direnişe devam edeceğiz.

-Direnişler işçiler için bir okul gibidir. Siz bu süreçte neler öğrendiniz?

Biz işçiyiz, televizyonlarda gördüğümüz kadarını biliriz. İşçilerin hakları var, işçileri koruyan yasalar var diye biliyoruz. Ancak öyle değilmiş. Patronun evleri, arabaları, bankada paraları duruyor, yaşamını aynı şekilde sürdürüyor ama şirketin üzerinde hiçbir şey yok diye bizim haklarımız ödenmiyor. Yasalar da bu durumu koruyor. Biz yasaların böyle patrondan yana olduğunu bilmiyorduk. Bilseniz baştan buna izin vermezdik. Bizim de suçumuz var o da patrona güvenmek ve inanmak. Bunun da yanlış olduğunu gördük.

-Son olarak diğer işçi kardeşlerinize mesajınız var mıdır?

Fabrikanın içinde duvarda "Sen ben yok, biz varız!" yazısı vardı. Ama gördük ki biz değil hep ben, hep patron varmış. Yani patronla işçi hiçbir zaman kardeş olmuyormuş. İş ücret konusuna gelince, alınteri konusuna gelince her şey değişiyormuş. Her yerde bunun böyle olduğunu düşünüyoruz. O yüzden direnişimiz haklarımızı alana dek, tüm işçi kardeşlerimiz için de sürecek. Bizim kazanımız tüm işçilerin kazanımıdır.

KIZIL BAYRAK / TRAKYA

Sinbo'da Covid-19 ve ağır sömürü...

Makina ayarları değiştirildi

Sermayeye hizmette sınır tanımayan AKP iktidarının uygulamaları salgının hızla yayılmasına neden oluyor. Pandemi Türkiye'de görüldüğü ilk andan itibaren "çarklar dönsün gerisi önemli değil" anlayışı ile hareket eden AKP-MHP rejimi ve sermaye bu dönemi kendileri adına fırsata çevirdi. Esnek ve kurlsız çalışma uygulamalarını bir bir hayata geçirdiler. İşçileri köle, fabrikaları ise çalışma kampına dönüştüren adımları attılar ve atmaya devam ediyorlar. Ülke gündeminin baş sırasında yer alan salgın her geçen gün daha da kontrol edilemez hale geliyor.

Tablo böyle iken Erdoğan, bakanlar, sermayedarlar vaka sayılarının artmasından işçi ve emekçileri sorumlu tutuyor, faturasını da emekçilerin sırtına yüklemeye çalışıyorlar. "Bireysel önlemler alınmadığı" için vaka sayılarının arttığını her fırsatta öne sürüyorlar. Böylece kendi sorumsuzluklarının üzerini örtüyorlar. Oysaki vaka artışının esas nedeni; sermaye için hızla "normalleşme" ilan etmeleri, fabrikalarda yeterli önlem almadan sömürüyü sürdürmeleri, yaşamsal olmayan alanlarda üretimi durdurmamalarıdır. Parklar kapalıyken AVM'lerin hızla açılması bunun en açık örneğidir.

SINBO'DA ÖNLEM ALINMIYOR

Ülke genelindeki vahim tablo Sinbo'da da olduğu gibi hayat buluyor. Vaka görülen işçi sayısı her geçen gün artıyor. İki haftada 8 işçinin Covid-19 testleri pozitif çıktı. Pozitif çıkan işçilerle temaslı olan ve bazı belirtiler gösteren işçiler ise test yapılmadan çalıştırılıyor.

Bunun dışında da çalışma ortamında gerekli en temel hijyen-sağlık önlemleri alınmıyor. Bu, işçilerin bireysel olarak aldıkları önlemleri de (maske vb.) işe yaramaz kılıyor. Yemekhanede, çalışılan alanlarda, servislerde vb. yeterli önlem alınmaması pandeminin daha hızlı yayılmasına kapı aralıyor. Bir de bunların üstüne pozitif çıkan işçilerle yan yana çalışan diğer işçilerin hiçbir sorun yokmuş gibi test vb. yapılmadan, önlem alınmadan çalıştırılması pozitif vakaların artmasını hızlandırıyor.

Fabrika yönetimi çarkların dönmesi, kasasının dolması için vaka çıkan bö-

lümlerde önlem almadığı gibi, kendi inisiyatifli ile test yaptırmak için hastaneye giden işçiler de test yapılmadan geri gönderiliyor. Covid-19 çıkan işçilerin bazıları hastaneden geri çevrilen ve buna rağmen test yapılmasını sağlamak için farklı hastaneleri zorlayarak yaptırımlardan oluşuyor. Bu durum bile fabrikada pozitif vaka sayısının daha fazla olduğunu gösteriyor. Sinbo yönetimi iktidarın desteğiyle diğer fabrikalarda olduğu gibi servetini katlarken işçiler ise ölüme sürükleniyor.

SERMAYE VE AKP-MHP ELİYLE SÖMÜRÜ AĞIRLAŞTI

Fabrikalarda işçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin artması gerekirken çalışma koşulları daha da ağırlaştırılıyor. Kapitalistler, işçileri daha fazla sömürerek kârlarını büyütmeye çabalyor. Sinbo yönetimi kapitalistler de işçileri 12 saat çalıştırıyor. Makinaların ayarlarını değiştirerek kısa zamanda daha fazla iş çıkmasını sağlıyorlar. Performans dayatmasında bulunuyorlar. Tüm bu saldırıları hayata geçirmek için işçileri işten çıkarmakla tehdit ediyorlar.

Pandemi dönemi artan işsizlik rakamları işçileri açlık ve ölüm ikilemine sürüklüyor. İktidar da kapitalistlerin bu tehditlerini destekleyen adımlar attı ve atıyor. Süresi uzatılan sözde "işten çıkarma yasağı"yla işçi kıyımının ve ücretsiz izinlerin önünün açıldı. Bu, bizzat Tayyip Erdoğan ve AKP-MHP rejimi eliyle sermayeye sunuldu.

MAKİNA AYARLARI DEĞİŞTİRİLDİ: 12 SAAT ÇALIŞMA VE İŞ KAZASI

Sinbo'da bu şekilde ağırlaşan çalışma koşulları işçilerin Covid-19'a yakalanma risklerini arttırdığı gibi iş cina-

yetlerine de davetiye çıkarıyor. Gece vardiyasında yasalar gereği en fazla 7,5 saat çalıştırılması gereken işçiler 12 saat çalışmaya zorlanıyor. Bunun bir sonucu beyin ve beden yorgunluğu artan işçiler her an makinaya kendilerini kaptırma riski altında çalışıyor.

Makinaların daha fazla iş basması için ayarlarıyla oynanması, performans dayatması, mobbing vb. işçileri bedenen fazlasıyla yordduğu gibi psikolojilerinin bozulmasına da neden oluyor.

TOMİS: BAKANLIKLAR GÖRMEZDEN GELİYOR

Tüm Otomotiv ve Metal İşçileri Sendikası (TOMİS) temsilcisi Sinbo'da pandemi dönemi iş kazalarında ciddi bir artış olduğunu söylüyor. Yakın zamanda bir işçinin pres makinasını daha hızlı kullanması için sensörünün bozulması için çalıştırılması sonucunda ciddi bir kaza geçirdiğini ifade ediyor. TOMİS temsilcisi iş kazası geçiren işçinin aynı zamanda 5 ay boyunca, gece vardiyasında 12 saat, hiçbir kural, yasa uygulanmadan ilkel kölelik koşullarında çalıştırıldığını belirtti. Fabrika yönetiminin iş kazasını örtbas etmeye çalıştığını, Sağlık ve Çalışma bakanlıklarının da sömürüyü, iş kazasını ve vakaların artmasını görmezden geldiğini ifadelerine ekledi.

İşçi sınıfına dayatılan ağır sömürü ve kölece çalışmanın, Dardanel ve Vestel'le sınırlı olmadığı ortadadır. Sinbo'da yaşananlar, sermaye ve AKP-MHP rejimi eliyle bütün fabrikaların kurlsız çalışma kampına dönüştürüldüğünü gösteriyor. Bu duruma son verebilecek tek gücün çarkları döndüren işçiler olduğu da bir kez daha bütün açıklığıyla görülmüş oluyor.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

DEV TEKSTİL: Kâzım Doğan'ı uyarıyor, Arzu Çerkezoğlu'ndan açıklama bekliyoruz!

Devrimci sendikal anlayışa saldırmaktan vazgeçin!

Bugün, LOGO Grup bünyesindeki K.T Deri işçilerini ziyaret için fabrika önüne giden Kâzım Doğan ve Arzu Çerkezoğlu işçileri ziyaretten ziyade devrimcilere saldırmayı kendilerine görev bilmişlerdir. DİSK'e bağlı bir dizi sendika başkanının da olduğu ziyarette **Kazım Doğan** sendikamızı hedef almış, ihbarcılık yaparçasına sendikamızı kastederek **"Onlar bir avuş siyasi Kızıl Bayrakçı grup", "bozguncu"** vb. biçiminde konuşma yapmıştır. Sendikamız ve devrimci işçileri hedef alarak ihbarcı tutum sergilemiştir.

Sendikamız ve temsil ettiği anlayışın varlığı bu işbirlikçi, patron uşaklarının gerçek yüzlerini gün yüzüne serdiği için bu kadar alçaklaşmayı kendilerine görev bilmişlerdir. Greif İşgali hâlâ bunların korkulu rüyasıdır. Gerçek sendikal mücadelelenin ve sınıf mücadelesinin turnusol kağıdıdır. Yeni Greif'ler yaratma hedefiyle hareket eden devrimci sendikacıları hedef almaları, ihbarcılık yapmaları boşa değildir.

Kâzım Doğan gerçekleri çarpıtıp, polis provokatörlüğü ve ihbarcılığı yaparken ne DİSK Genel Başkanı ne de orada bulunan keskin "Devrimci" DİSK'e bağlı sendikaların yöneticileri en ufak müdahalede bulunmuştur.

Yaşanan bu gelişme çürümüş kokuşmuş sendika ağalarının devrimci düşmanlığını ve ihbarcılıklarını bir kere daha göstermiştir. **Bu ihbarcı takıma buradan bir kere daha sesleniyoruz:**

Bizler devrimcileriz, Devrimci Sınıf Sendikacılığını sahiplenip örgütleyelim. Kızıl Bayrak gazetesi de yıllardır her türlü baskı ve zorbalığa karşı işçi ve emekçilerin sesi soluğu olmuş, patronlara ve onların sömürü düzenine karşı

duruşunu bozmamış bir yayındır. Sendikamızı karalamak için Kızıl Bayrakçıları demeniz bizim için bir hakaret değil onurdur. Sizin böyle bir dil kullanmanız ise sizin sendikacı değil ihbarcı, devrimci düşmanı olduğunuzun kanıtıdır.

Buradan Kâzım Doğan gibi tescilli ihbarcı ve hainleri uyarıyoruz. Er ya da geç işçi sınıfı sizden hesap soracaktır.

Kâzım Doğan'ın yaptığı konuşmaya hiçbir tepki göstermeyen, başta Arzu

Çerkezoğlu olmak üzere diğer **DİSK yöneticilerine de çağrıda bulunuyoruz:**

Eğer az çok ilerici bir kimliğe ve değere sahipseniz bu alçakça tutumu, ihbarcılığı, devrimci düşmanlığını mahkum eden açıklamanızı kamuoyu ile paylaşmalısınız. Aksi halde sizler de bu ihbarcı, devrimci düşman tutumun ortağısınız demektir.

DEVRİMCİ TEKSTİL İŞÇİLERİ SENDİKASI
15 EYLÜL 2020

Tüm Otomotiv Metal İşçileri Sendikası (TOMİS), Sinbo'da çalışan üyelerinin ücretsiz izne çıkarılmasını Avcılar Haramidere sanayi sitesinde bulunan fabrika önünde gerçekleştirdiği açıklama ile protesto etti. Fabrika önünde "Sendikalı olmak haklı! Ücretsiz izin değil güvenli ve sendikalı çalışmak istiyoruz!" pankartı açıldı. Fabrika yönetimi protesto eylemini işçilerin görmemesi için servis araçlarını fabrika içerisine aldı.

İŞÇİLER SÖMÜRÜNÜN KARŞISINA BİRLİK VE MÜCADELELERİYLE ÇIKMALI

TOMİS temsilcisi Sinbo kapitalistlerinin işçilere dayattığı kurlusuz ağır çalışma koşullarını teşhir etti. Polisin işçi ve emekçilerin yanında olmadığını, sermayenin yanında olduğunu ve bu yüzden fabrika önünde barikat oluşturduğunu belirten TOMİS temsilcisi, salgınla birlikte kapitalizmin krizinin ağırlaştığını ve

TOMİS'ten Sinbo önünde protesto

bunun faturasının tüm dünyada işçi-emekçilere çıkarıldığını ifade etti ve "Bu düzen insanca bir yaşamı değil yoksulluğu ve ölümlü üretmektedir. Bu sömürü düzeninin karşısına işçilerin birliği, mücadelesi çıkmadıkça insanca bir yaşamı asla elde edemeyiz." dedi.

AKP-SERMAYE İKTİDARI İŞÇİ SINIFINA DÜŞMAN

TOMİS temsilcisinin konuşmasının ardından basın açıklaması okundu. AKP-MHP iktidarının bu sermayenin çıkarları doğrultusunda hayata geçirdiği uygulamalara dikkat çekilen açıklamada şu ifadeler yer aldı:

"...7244 nolu geçici yasa ile ücretsiz izin, kısa çalışma ve esnek çalışma daireleri hiçbir kural ve norma uyulma-

dan devreye sokulmuştur. Patronlar için işçileri daha ağır ve kölelik koşullarında çalıştırma anlamına gelen bu yasal düzenleme ile fabrikalar toplama kampına dönüştürülmüştür. Patronların işçiler üzerindeki baskı, zorbalık, tehditleri artmış, ya açlığa terk edilmek ya da ölümcül koşullarda çalışma dayatılmıştır."

Açıklamanın devamında, TOMİS'in talepleri şöyle sıralandı:

– 7244 sayılı yasa iptal edilsin Tüm çalışanlara iş ve ve gelir güvencesi sağlansın,

– Keyfi ve hiç bir hukuki dayanağı olmadan ücretsiz izin saldırısı ile karşı karşıya kalan üyelerimizin hak kayıpları giderilsin, ücretsiz izin uygulaması sonlandırılınsın,

– Sendikaya üye olma hakkı başta olmak üzere sendikal haklara dönük ya-

sadışı saldırılar son bulsun,

– Çalışma saatleri ve koşulları pandeminin açığa çıkardığı gerçekler üzerinden, işçi sağlığı ve güvenliği önlemleri esas alınarak düzenlensin,

– Tüm çalışanlara fazla mesaiye kalmadan geçimini sağlayacakları ücret verilsin,

– Covid-19 pozitif çıkan bölümler başta olmak üzere tüm fabrikada genel karantina önlemleri alınsın, işçiler ücretli izne çıkarılınsın,

– Yönetimin talimatıyla, ustabaşı ve şeflerin hayata geçirdiği, baskı, mobing, tehditler sonlandırılınsın.

"İşçi düşmanı Sinbo patronu!", "Köle değiliz işçiyiz örgütlüysek güçlüyüz!", İşçilerin birliği sermayeyi yenecek!", "Kahrolsun ücretli kölelik düzeni!", "İnsanca yaşamak istiyoruz!" sloganlarının sıklıkla atıldığı basın açıklaması sanayi içerisinde yapılan yürüyüşle son buldu.

KIZIL BAYRAK / İSTANBUL

İşçi Ahmet öldü, sen neyi bekliyorsun?

İşçi Ahmet, borç-harç yapmış, kredi çekmiş bir araba almış. Arabanın borcu bir zincir gibi boynunda, onu sisteme mahkûm etmiş. İşini kaybetmemek için, sermayeye boyun eğmiş. Düşük zamma da kabul demiş, fazla mesailerle geçinmek zorunda kalışına da... İşsizlik sopası sırtında zincirleri kalınlaştıkça kalınlaştırmış. Pandemi yaşamını tehdit etmiş, suskunlukla kabullenmiş. Sermayenin kâr hırsı, hayatını tehdit ederken, çalışıyor olmayı, işini kaybetmemiş olmayı nimetten saymış...

Aldığı arabanın lira cinsinden ederi birkaç ay içinde arttıkça artmıştı. İçten içe sevinmişti, "arabam değer kazandı" diye... Halbuki, arabasının değerlendirildiği falan yoktu. Değer kaybeden, maaşını aldığı, geçinmek zorunda kaldığı Türk lirasının ta kendisi...

Ne de olsa Berat Albayrak, doların yükselişine karşı "Size ne bundan? Maaşınızı dolarla mı alıyorsunuz?" dememiş miydi? Esas sorun da maaşlarımız dolarla almıyor oluşumuz değil mi zaten? Bu yüzden maaşlarımız günden güne eriyor, borç-harç aldığımız araba değerleniyor sanıyoruz bir de... O arabanın borcu boynumuzda kalın bir zincir olarak durmaya, bizi hareketsiz bırakmaya devam ediyor...

Bu yüzden birçok işçi, fabrikasında pozitif vakalar çıksa da çalışmaya devam ediyor. Ücretsiz izinle açlığı tatmak istemiyor. Zira daha önce aylarca işsiz kaldı ve ölümden beter olduğunu biliyor. Bir çoğumuz "açlıktan öleceğime, virüsten ölürüm" demeye başladı bile...

Ahmet'in de hiçbir önlem alınmadan, ölümüne üretim alanına sürülmesinin sonuçları ortaya çıkmaya başlamıştı. Nefes alamıyordu artık... Bir işçi olarak zaten nefes alamıyordu, şimdi de pandemiden kaynaklı nefes alamıyor. Borçları, boynunda bir zincir misali, nefes almasını daha da zorlaştırıyor.

Ve aklına, fabrika önünde dağıtılan bildiri gelir Ahmet'in. "Sermayenin kâr hırsı yaşamlarımızı tehdit ediyor!" diyordu bildiride... Şimdi daha iyi anlıyordu bunu. Gecesini gündüzüne katarak çalışmasının karşılığı binip keyfini bile süremediği, borcunu bile ödeyemeden öleceği bir araba, başkalarını zengin etmekle geçmiş bir yaşam olmuştu.

Böylesi bir yaşam, yaşamaya değer

İşçi Ahmet, arkadaşları işten atılırken susmuştu. Arkadaşlarının doğru olanı yaptığını biliyordu. Örgütlenmek gerektiğini defalarca anlatmışlardı ona... Ancak, ya işten çıkartılırsam sorusu beynini kemirmişti. Harekete geçmemişti. Şimdi, nefes almakta zorlanırken aklına geliyor o günler...

miydi, diye düşündü... Sonra o bildiri geldi aklına... Bildirinin mücadeleye çağırıcı son cümleleri... Ben mücadele edersem, evdekilere kim bakacak, borçları kim ödeyecek demişti bildiriye okuyunca... Ama şimdi anlıyor ki, mücadele etmezse zaten açlık, yoksulluk ve ölümden başka bir şey yok bu yaşamda...

Solunum cihazına bağlı bir şekilde nefes almakta zorlanırken, televizyon izlemeye devam ediyordu, işçi Ahmet. Televizyona, Erdoğan çıkıyor, müjdeli haberi veriyordu: Karadeniz'de doğalgaz bulduk! Ardından Berat Albayrak: "En kötüsünü atlattık. Ekonomimiz yükselişte" diyor, Süleyman Soylu ise, herkesi terörist ilan edip, işkencecilere sahip çıkıyordu yaptığı konuşmalarda. Aldığı ilaçlardan mı yoksa, izlediklerinden mi bilinmez, işçi Ahmet'in midesi bulanıyordu.

Ahmet TV kanalını değiştirdi fakay bir başka kanalda enflasyon rakamlarından bahsediliyordu. Eylül ayı yıllık enflasyon %11,77 olmuş. Nasıl yani dedi Ahmet. Geçen sene pazara giderken eşine 100 lira veriyordu, şimdi 200 lira verse de dolap boş kalıyordu. Peki bu nasıl oluyor? Geçen gün eve giderken, salata için limon, cacık için hıyar almasını söylemişti eşi. İki limon almıştı manavdan, 3 lira vermişti. Geçen sene yarım kilo limon alabileceğini düşündü işçi Ahmet bu paraya. Hıyarın kilosu ise 5 liraydı.

Sonra kendi kendine kızdı. Senin salataya sıktağın limonla mı, cacığa koyduğun hıyarla mı ölçülür enflasyon diye... Belki de manav Yusuf zamlı veriyordur dedi.

O ara hastanede elektrikler bi gitti, bi geldi. Hemen aklına ödeyemediği fatura geldi. Evde de elektrik kesilecek yakında dedi. Faturalar geçen yıla göre iki kat zamlı geliyordu şimdi. Maaşları ise artmadı desen yeridir...

Elektrikler gelir gelmez televizyonu tekrar açtı. Ekonomi programı devam ediyordu. Cari açıktan bahsediyorlardı. Daha önce bir program da görmüştü. Ülkenin dışsatımıyla dışalım arasında oluşan açığa deniyormuş cari açık. Bu yıl ilk 7 ayda 21,6 milyar dolar açık vermiş... 21,6 milyar dolar ne kadar eder onu düşünmeye çalışırken işçi Ahmet, hesaplayamayıp, çok para eder de karar kıldı. Ancak ekonominin hiç de denildiği gibi iyi olmadığını da anladı.

Sonra kanalı değiştirdi ama yine bir ekonomi programı çıktı karşısına... 4,1 milyon kişi işsiz diyordu biri. Bir önceki yıla göre işsiz sayısı 152 bin kişi azalmıştı ne de olsa. Ancak, son bir yıl içinde çalışan sayısı da 2 milyon azaldı diye ekledi öteki. İşçi Ahmet, işin içinden çıkamadı. Ortaokulda matematiği zayıftı zaten. Sonrasını da okuyamamıştı. İşe girmişti. Ancak, çalışan sayısı azalırken, işsiz sayısının artması gerekmez mi diye düşündü... Ben okumadım ondan kafam karşıtı

dedi. Ama, etrafında binlerce işsiz olduğunu biliyordu. Hem de son birkaç ay içinde işinden oldu hepsi.

Sonra aklına arkadaşları geldi. İşçi Ahmet, arkadaşları işten atılırken susmuştu. Arkadaşlarının doğru olanı yaptığını biliyordu. Örgütlenmek gerektiğini defalarca anlatmışlardı ona... Ancak, ya işten çıkartılırsam sorusu beynini kemirmişti. Harekete geçmemişti. Arkadaşları işten atılırken de susmuştu. O gün, arkadaşlarının işten atılmasında suskunluğu ile, suskunlukları ile paylarının olduğunu düşünmemişti işçi Ahmet... Ama şimdi, nefes almakta zorlanırken aklına geliyor o günler... O gün örgütlenmiş olsalar, kendisi de harekete geçse, belki de bugün bu yataкта, solunum cihazına bağlı olmayacağını düşündü...

Gerçekten sermayeye diz çöktürebilirler miydi? Bunu asla bilemeyecek işçi Ahmet... Onun için geç oldu belki. Fabrikanın adı çıkmasın diye saklanan vakalardan ve ölümlerden birisi olarak kayıtlara şöyle geçti: Nefes darlığından vefat etti!

İşçi Ahmet'in nefesini kesen neydi peki? Vücuduna giren virüs müydü, yoksa her tarafını saran kapitalizm mi?

İşçi Ahmet, her şeyin farkına ölüm yatağında varmıştı. Peki diğer işçi Ahmetler, işçi Ayşeler de her şeyin farkına varmak için ölümü mü bekleyecek? Peki sen neyi bekliyorsun?

Parti Programı'nı sunuş konuşması

Mustafa Suphi

Kapitalist diktatörlüğe karşı şimdiye kadar sınır ve millet tanımaksızın Rusya'da, Almanya ve Macaristan'da, muhtelif doğu ülkelerinde ve nihayet Türkiye'de faaliyet gösteren arkadaşlarımızı, memleketimize iş görmeye davet ve bir merkez etrafında toplamayı sağlayacak etken, şüphesiz ki kararlaştırılan esaslardan hareket edecek bir programdır. Bugün biz böyle bir program önermesini muhterem kongreye arz ederek önemli ve tarihi bir görevin yerine getirilmesini sağlıyoruz.

Türkiye Komünist Fırkası'nın programını tetkik ederken bunu iki kısma ayırmak lazım gelir. Biri: Programa başlangıç ve esas olacak bazı tezler, diğeri asıl program.

Başlangıç ve esaslardan bahs ederken, bir kere Türkiye Komünist Fırkası'nın uluslararası toplumsal harekete dayanan ve aynı zamanda yardım eden devrimci bir parti olduğunu hiçbir dakika hatırdan çıkarmamak lazım gelir.

Yalnız, Türkiye'deki işçi ve yoksul köylüye dayanacak herhangi bir hareket ile Avrupa ve Amerika burjuvazisine karşı mücadele etmek, işçi halkı esaret zincirlerinden kurtarmak mümkün değildir. Toplumsal devrim esasları, özellikle kapitalizmin büyük roller oynadığı Avrupa ve Amerika sanayi bölgesinde yoğunlaşmış, sermayedarlarına karşı koyacak kuvvetli işçi sınıfları da oralarda oluşmuştur. Rusya ve Avrupa proletaryasının sermayedarlığa karşı ayaklanarak kısmen hakimiyeti eline aldığı bu devirde, herhangi bir işçi ve köylü partisinin bu uluslararası hareketten tecritleri, savunmasını üzerine aldığı mazlum sınıfı devletliler hesabına satın iş etmekten başka bir anlama gelmez. Biz karşımızda duran tarihi dönemin toplumsal devrim dönemi olduğuna inanıyoruz. (Alkış)

Türkiye, sanayinin durumu itibarıyla zengin ve proletarya memleketi sayılmasa da, bütün ürettiği değerleri Avrupa ve Amerika kapitalizmine rehin etmiş, son asır içinde emperyalizm ve istila hareketine hedef olarak, dünya savaşını takiben sonuçta tüm yönetimiyle iflas eden, zulme, inkara karşı ayaklanmış bir halkı temsil etmiş olması itibarıyla, toplumsal devrimde temel bir role, bir

güce sahiptir. Türkiye gibi bütün doğuda da bugün milli şekilde görünen ayaklanma hareketleri, proletarya hareketini de içine alarak genişledikçe, ekonomik bir içerik kazanmak zorundadır. İstanbul ve Anadolu'da, daha pek mükemmel olmayan işçi sınıflarının nezdinde bolşevizme destek şeklinde beliren hareket ve aydınlanma, bunun maddi ve dış ön koşullarını oluşturur.

Partimiz, özgürlüğü yolunda uluslararası toplumsal devrim hareketine dayanma zorunluluğunun dayattığı işçi halkımız arasındaki örgütlenmesini de uluslararası esasta yapmak zorundadır. Partimiz Türk işçi ve yoksul köylülerini gerici ittifak ve itilafçılar veya hain Sosyalistlerin etkisi altından kurtarmaya ne derecede zorunlu ise, Türkiye'de yaşayan Rum, Ermeni, Kürt milletlerinin mağdur sınıflarını da Etniki Eteryaya, Taşnak veya Bedirhan teşkilatlarından ayırarak, çıkar ve amaç ortaklığı olan bir sınıf halinde hem içteki sömürücülere, hem de işgalci dış kuvvetlere karşı birleştirip ayaklandırmak göreviyle yükümlüdür. (Alkışlar)

Partimiz her ne ad altında yaşarsa yaşasın, bunun bilincinde olmadıkça uluslararası mücadele cephesinde çalışmaya ve "Enternasyonal" içinde güçlü ve sözü geçen bir yer doldurmaya layık olamaz.

Toplumsal devrim gibi; devrimin bütün dünya burjuvazisi üzerindeki zafarından çıkan komünizm uygulaması da evrensel bir içerik taşır. Bu üretim ilişkilerinin geçirdiği evrimin ve kapitalizmin teknelci aşamaya ulaşmasının kaçınılmaz sonucudur. Sendika, tröst ve karteller elinde büyük sanatların toplanması, sınırlı ve memleketleri birbirine bağlayan, böyle demir gibi güçlü üretim ve tekel birlikleri vücuda getirmiştir. Doğunun ham maddesiyle Batı'nın sanayi ürünleri de yine öyle bir bütün teşkil ediyor, onun için Komünizm uygulamasında da evrensel bir içerik ve zorunluluk vardır. Ve onun için medeniyet ve zenginliğin bilim ve sanatla paralel şekilde, yer yüzündeki insanlar arasında dağıtım ve genelleştirilmesi işini yine Komünizm yapabilecektir. Bu sebeptendir ki, geçiş dönemini temsil eden toplumsal devrim dönemindeki bunalımlarla, Komünizm uygulamasının hedeflerini birbirine karıştırmayarak, bu

farkların halka iletilmesi ve aydınlatılması, partimizin en önemli görevini teşkil ediyor.

Bizim programımızın çıkış noktası olarak aldığımız ve ortaya konulmasını zorunlu gördüğümüz maddelerinden biri de, Türkiye gibi Avrupa kapitalizminin pençesinde ezilen memleketlerin burjuva demokratiyle kurtulmayı başaramayacağı meselesidir.

Kapitalizm, üretimi büyük şirketler aracılığıyla tekel haline getirmekle üretici güçlerin gelişiminin en yüksek mertebesine çıkarıyor. Gerçekten de, kapitalizm ilk gelişiminde Batı Avrupa millet ve memleketleri arasındaki sınırları birleştirerek, siyasi ve iktisadi büyük gelişkin örnekler vücuda getirmiş ve sonra batı medeniyeti adı altında malum olan toplumsal ilişkileri doğurmakla, tarihinde önemli bir rol oynamış oluyor. Ancak, kapitalizm her ne şekil ve surette olursa olsun, bu medeniyeti daha ilerilere doğru taşıma ve genelleştirme kuvvetini şimdi tamamıyla kaybetmiş, savaş ve yayılma ile yıkıcı bir nitelik kazanan bir devreye ayak basmıştır. Avrupa ve Amerika'nın Uzak ve Yakın Doğu'da takip ettiği katliam siyasetini burada sayıp dökmeye lüzum yok.

Ancak, silah tehdidi altında ispirto, esrar, afyon satan kendi memleketlerinden kovduğu zararlı insan topluluklarına, müteferri ve katillere, hilekar rahiplere sömürgelerde yer veren, bu memleketlerde yaşayanları her araca başvurarak ırken, medeniyeten ve iktisaden düşkünlüştürme ve yok etmeye doğru sistemli bir şekilde çalışan bir medeniyetin en ilkel ve basit yansımalarını hatırlamak, asıl ve içerik hakkında bir fikir vermeye yeterlidir. Özet olarak, denilebilir ki, sermayedarlık medeniyetinin son döneminde oluşturduğu ekonomik egemenliğin, Doğu için ucuz fiyatla ham maddeyi memleket ve halkımızdan ele geçirmek ve pahalıya satmak şartıyla çürük ürünleri yine bizlere zorla kabul ettirmekten başka takip ettiği bir amaç yoktur. Son kırk yıllık sömürgecilik faaliyeti neticesin-

de ve bilhassa Avrupa Genel savaşından sonra, siyasal sınırları bir kat daha belirmiş olan bu şartlar içinde, burjuvaziye dayanarak geliştirilen herhangi bir hareket, Doğu'nun zavallı millet ve memleketlerini kurtarmak yeteneğini kaybetmiştir. Onun için bütün ümit ve üretim, dünyanın bütün mazlum sınıf ve milletleri ile birleşerek, zulüm dünyasını yıkma-ya çalışan, gerçek kültür ve medeniyete doğru ilerleyen devrimcilerin ve bu devrimcileri bünyesinde toplayan Komünist Parti'nindir. (Süreklilik alkışlar.)

Öncelikleri ifade eden bu program için fikri hazırlayacak maddelerden biri de mülkiyet meselesidir. Esasen, mülkiyet, içinden geçtiğimiz dönemdeki şekliyle bir hak olmaktan ziyade, bir gerici varoluşu anlatıyor. Geçinmek için çalışma ve girişimin sonucundan ziyade, hilekarlıkta, hırsızlıkta usta olanlar az zamanda büyük servet sahibi oluyor ve bundan sonra bir sürü mirasçılar işçi milletin sırtında -hiçbir iş görmeksizin- yaşamak hakkını kazanıyorlar. Bugün proletaryanın esaret ve mahkumiyetine, Doğu ve genellikle sömürge milletlerin sefalet ve mazlumiyetine temel taşı işini gören kurum, bu "mülkiyet" hakkıdır. Yeryüzündeki büyük karışıklık ve davalar hep bu mülk sahibi olma etrafında dolaşmaktadır. İnsanlar arasında inanca dayanan ilişkinin ve tam manada eşitlik ve adaletin hükmetmesine taraftar olan

komünistler, genellikle üretim araçlarını devlete bağlamakla zengin ve fakirler arasında eşit ilişkiler kurmak istiyorlar. Bu öyle bir eşitlik ki, artık zengin başını kaldırdı kendi emeğiyle geçinen işçinin elinden malını gasbetmeye ve onun sırtında yaşamaya imkan bulmasın, kendisi de yaşamak için küreği, sabanı alıp çalışmaya başlasın. Ancak, mevcut haliyle mülk sahipliğinin tasfiyesi ve Komünizmin başarılmasıdır ki, insan toplulukları arasında sömürücü fertler gibi baskıcı ve istilacı devlet ve hükümetler de yok edilmiş ve yeryüzünde uluslararası insanlık ve uluslararası bir kardeşlik kurulmuş olacaktır. *(Sürekli alkışlar.)*

Mülkiyetin tasfiyesinden çıkan uygulama sonuçları, program ayrıntılarında göreceğimiz gibi, özellikle kapitalist, büyük mülk sahiplerine etki etmektedir. Yoksa, kolunun gücüyle geçinen yoksul köylü bundan bir şey kaybetmeyecek, belki çok şey kazanacaktır. Mesela, toprak, bu toprağı işleyen köylünün elinde mülk olarak kalacağı gibi, köylünün büyüyen evlatlarına da bizzat işlemek şartıyla yeni toprak hisseleri verilecektir. Küçük sanatkârlar da başkalarının emek ve ürünlerine el koymamak şartıyla, devletin yardımını görececek ve öncelikle kooperatifler içinde birleşerek bilimsel şekilde sanatı ilerletebilecektir. Demek ki, mülkiyetin tasfiyesi sırasında, komünistler karşılarında yalnız kapitalist ve faizci mülk sahipleri sınıflarını görecekle, küçük mülkiyet sahibi işleticilerle küçük sanatkârlar kendilerine yardımcı olacaklardır.

Miras meselesi de mülkiyet ile beraber çözülmüş oluyor. Uygulamada işçi halkın ev eşyası miras olarak çocuklarına geçtiği gibi, imar edilen tarla ve saban, işçinin ölmesiyle, tercihen bu işçinin evladına veriliyor. Küçük tezgahlarda da aynı uygulama yapılıyor.

Böyle olunca arkadaşlar, bizim takip ettiğimiz amaçların, uygulanamayacak bir hayal değil, belki hakları yenmiş işçi ve yoksul köylüleri açlık ve kulluktan kurtaran, refah ve medeniyete, hayata çıkarabilecek yegane bir yol, hem hak ve adalet yolu olduğundan bir an bile şüpheye düşmek büyük bir günahtr. Ancak, bu yola gidebilecek insanların ruhlarında soylu bir ateşin de yanmaya başlaması şarttır. Devrim ateşiyle harekete geçmeyen insanlar, bizim yolumuzda bir adım bile ilerleyemezler, sağa sola sarsılıp sendeleyerek yok olurlar.

(Mustafa Suphi Yoldaş'ın son sözleri birkaç kere alkışlarla kesildikten sonra, Türkiye Komünist Partisi'nin programına başlangıç ve esas olarak ortaya koyduğu on madde okunarak olduğu gibi kabul olundu.)

13 EYLÜL 1920

İstanbul'da Komünist ve İşçi Hareketi

Ethem Nejat

(TKP KURULUŞ KONGRESİ- 15 EYLÜL 1920)

Yoldaşlar!

Proletarya, öteden beri dünya kapitalistlerinin esiri olan Türkiye'nin, I. Dünya Savaşında sermayedarlığın, yeni ve büyük bir soygununa hedef oldu. Savaşla birlikte, içeride başlayan ve yeni bir sermayedarlığın kurulmasına neden olan ve hayat pahalılığını ortaya çıkaran akım, savaştan sonra da devam etti. Ateşkes senelerinde bunu İngiliz, Fransız, Amerika vb. kapitalistler devam ettirdiler. Bir taraftan takım takım batı kapitalist temsilcileri İstanbul'a geldi; diğer taraftan İstanbul'da öteden beri Avrupa kapitalistlerinin merhametsiz ajanları olan Rum, Ermeni, Yahudi, Levanten ve Türk burjuvazisi fakir sınıfı soymaya başladı: Hayat çekilmez hale geldi.

Savaş içinde servet biriktiren, sermayedar mevkiine geçen Türk burjuvazisinin çoğu ellerindeki paraları akılsızca harcamaya başladılar. Şoven olan batı kapitalistleri Türk sermayedarlarına, sofularına iş vermiyor; onların siyasetlerini kabul etmiyorlardı.

Savaş zenginleri, öteden beri aşın asalak bir lüks hayatı süren ayrıcalıklı sınıf, lükse ait eşyalar almak ve sefahat yapmakla büyük bir israf yapıyorlardı. Bunun için memlekete binlerce balya

çikolata, içki, itriyat, ipekliler, tuhafiyeye eşyası, çorap vb. geliyordu. Bu şekilde proletaryanın alınteri ile kazanılmış toplumsal servet, eğlence düşkünü burjuvaların zevk, eğlence boş hevesleri için Avrupa kapitalistlerinin eline akıyor: Buna karşın, batıya yapılan ihracat onda biri bile tutmuyor ve bu şekilde Türkiye halkının öz sermayesi Avrupa sermayedarlarının eline gidiyordu. Oysa, İstanbul'da iş yapan erli ve Avrupa burjuvaları, işçinin ücretini pek yükseltmeye sebep olduklarını ve işçiye refah verdiklerini söylüyorlardı. Savaştan önce günlük yirmi kuruş alan işçinin günlükü ortalama yüz kuruşa çıkmıştır. Bu yükseliş ile işçi aldatılmak, avutulmak istendi. Fakat gerçekte bu yükseliş değil, burjuvalar yararına bir indirim idi. Burjuvalar bu ikiyüzlü (siyaseti?) ortaya koyarak proleterlerin emeğinden daha çok çalışıyorlardı. Çünkü yerli ve yabancı sermayedarların yaptıkları tekel ve vurgunculuk, hayatı geçmiş geçim koşullarına göre, yüzde bin beşyüzden ikibine kadar pahalılaştırmıştı. Avrupa sermayedarlarının Türkiye'de soygun vekili Düyun-u Umumiye'nin yaptığı istatistik, genel pahalılığın yüzde bin beşyüzelli, bin yediyüz olduğunu gösterdi.

İstanbul'un proleter ve yarı proleter sınıfları, kapitalizmin ve kapitalistlerin çıkarına hizmet eden hükümetin açık soy-

gunculuğunu tabiatıyla gördü ve anladı. Vaktiyle İstanbul'da proletarya ve yarı proletaryanın hayat ve geçimi hiç olmazsa asgari bir derecede temin ediliyor; olanaklar elverdiğince giyecek bir şey buluyor ve ailesine ekmek bulabiliyordu. Ve o vakit sınıf çelişmesini duyamıyor, ezen ve ezilen sınıflar hakkında kafa yormaya gerek duymuyordu. Fakat savaş ve ateşkes günlerinin müthiş baskı ve iktisadi esareti (günöbirlik geçim sağlamak) yaşayanlara sınıf bilincini, sınıf benliğini, sınıf çelişki ve düşmanlığını hissettirdi. İstanbul'un bütün proleterleri anladılar ki, iki zıt, iki düşman sınıf daima mevcuttur.

Biri eziyor, çalıştırıyor: Diğeri eziliyor hem çalışıyor; biri bütün ömrünü çalışmak ve üretim ile geçiriyor ve işinden mahrum kaldığı, ihtiyarladığı ve sakatlandığı ve hayatına son verildiği zaman ailesine sefalet ve açtıktan başka bir şey veremiyor; diğeri bütün ömrünü çalıştırmak, ezmek ve çalışanların emek ürününü asalak olarak yemek ve yutmak ile rahat ve mutlu yaşıyor ve öldüğü zaman ailesine ve çocuklarına sefahat içinde yaşayabilecek ve birçok proleterleri sömürü zincirine alabilecek bir sermaye bırakabiliyor.

İstanbul proletaryası çok eskiden beri devam eden iktisadi sömürüyü, sınıf çelişkilerini, sanatın düşmanlarını, aç ve

çıplak kaldığını ve soğuktan donduğu ve ailesinin açlıktan verem olduğu tahammül edilemez günde pek derinden öğrendi. Ağızlarda dolaşan “vatan” ve “vatanseverlik” kavramlarının çaresiz halkı soymak ve çalıştırmak için vesile oluşturduğunu, “vatan” ve “milliyet” diye bağırانların proletaryayı ezenler olduğunu anladı. Proletaryanın artık sermayedarlığa karşı seferberliğini ilan ederek mücadele, savaş safına geçmesi lazımdı. İstanbul işçileri bu gerçeklerin, öncüleri sosyalistler tarafından tekrar edildiğini duydukları zaman sosyal sınıflardaki yerlerini hemen belirlediler. Ve mücadele kararını verdiler. Örgütler oluşturmaya başladılar: Bunun üzerine, bir taraftan sosyalist fikirler proletarya arasında şiddetle faaliyete egemen oluyor, diğer taraftan, “sendikalar, işçi dernekleri ve birlikleri” oluşuyordu.

*

Daha sonra Nejat Yoldaş, İstanbul için yeni bir siyasi yüz olan bu örgütler hakkında açıklamaya geçiyor:

Sosyalist fikirler proleter sınıf arasında ortaya çıkınca, İstanbul'da muhtelif partiler ortaya çıktı.

1-Türkiye Sosyalist Partisi, 2-Sosyal Demokrat Partisi, 3-Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi...

Her nerede işçi hareketi görülse, işçiler düşmanlarını anlayıp mücadeleye kalkışsa, orada proletaryayı baştan çıkarmak, avutmak için yalancı, hain sosyalist partiler kurulur. Bunlar evrimci, reformcu demokrat sosyalist olarak meydana çıkar, sermayedarlık esaretinin devamına sebep ve vesile olurlar. İstanbul'da kurulup illerde şubeler açmaya çalışan Türkiye Sosyalist Partisi ile Sosyal Demokrat Partisi tamamen bu şekilde sosyalistlerdir. Bunlardan birincisi, yani Türkiye Sosyalist Partisi, İngiltere kapitalistlerinin entrikasıyla hareket etmiştir. Bu parti son zamanda İngiltere savunuculuğu ve övgüleri ile şöhret bulan Hürriyet ve İtilaf Partisi ismindeki burjuva partisiyle ortak mesai yaptığını gazetelerde ilan etmekle niteliğini ortaya koymuştur. Sosyal Demokrat Partisi de Avrupa'daki sosyal demokrat partilerinden daha çok sağ ve bilinçsizdir. Galata'da toplanan bu Sosyal Demokratlar Ferit Paşa hükümetinin topladığı Saltanat Şurası'nda açıkça dediler ki: “Biz Sosyal Demokratlar, Amerika'da kendi kaderini tayin hakkını çıkaran insanıyetperver Wilson'u takdir ederiz ve onun prensiplerini kabul ve bu prensipler dahilinde hareket edilmesini talep ederiz.”

Bu itiraf bir cinnet idi. Bu açıklamada aziz yoldaşlar, başkentte kurulan bu iki partinin tamamen yalancı, aldatan oportünist sosyalistler olduğu meydana çıkar. Bunların zararı en çok proletaryaya

dokunduğundan, bunlar bizim en büyük düşmanımız olmalıdır. Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi'ne gelince... Onlar tamamen Marksistlerdir, amaç ve hedeflerine tamamen sadıktırlar. Yoldaşım Hakkı'nın açıkladığı gibi, bunlar Avrupa'dan, Almanya, Avusturya-Macaristan ve İsviçre'den gelen kol ve fikir işçilerinin, İstanbul'un eli nasırlı ve mahrum ezilenlerinin birleşmesinden oluşmuştur. Parti İstanbul'a merkezini nakil eder etmez, toplumsal devrimin meydana gelmesi için ilk önce: Proletaryanın kesin sınıf bilincini ve toplumsal devrimin hedefleri hakkında geniş bilgi edinmesi ve organize olması gerektiğine kesinlikle inandığından, ilk iş olarak İstanbul işçisini işçi birlikleri etrafında toplamaya mesai sarfetti.

Nejat Yoldaş İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi'nin İstanbul'daki faaliyetini anlatıktan sonra, İstanbul'da yüksek Marksist fikirlerini yaygınlaştırmak üzere, “Kurtuluş” isminde bir gazete yayınladığını söyledi ve ilave etti.

Baskı ve kağıt fiyatlarının pek yüksek olduğu bir zamanda, hiçbir taraftan maddi yardım görmeyen **Kurtuluş**, kazançlarını sağlamaya yeterli olmayan idealist kol ve fikir işçilerin fedakarlığı ile yayınlanıyor ve halka ücretsiz dağıtılıyordu.

Parti keza Almanya'da çalışan genç arkadaşlarından birini işçi bölgesi olan Eskişehir'e yolladı. Orada birçok baskılar ve zorluklara uğratılan bu genç arkadaşımız, genç bir sosyalist öğretmen arkadaşıyla “İşçi” ismindeki gündelik sosyalist gazetesini yayınladı. Gündelik bir sosyalist gazetesinin Anadolu'da yayınlanması dikkate değer bir olay idi. Çünkü: İşçi Anadolu'da birinci defa olarak açıktan açığa sosyalist fikirleri yayınlıyordu.

Bu sosyalist partilerden başka, İstanbul'da bir de bizi buraya gönderen gizli Komünist grubu mevcuttur. Maalesef komünist grubu İstanbul'daki padişah ve İngiliz hükümetinin zulümleri nedeniyle

açıktan faaliyet yürütemiyor. Şurasını haber vereyim ki, İstanbul Komünist grubu üzerine düşen görevin önemini takdir ederek her yere girmiş, değişik işçi kitlelerine nüfuz etmiş ve onları kendi lehine kazanmaya çalışmıştır. Grubun faaliyet derecesi memleket serbest bir devreye girdiği zaman görülecektir. Bu şekilde grubun devrimci Rusya ile ilişkiyi kabul ettiğini ve Odesa Üçüncü Enternasyonal Bürosu yönlendirmesiyle Moskova Üçüncü Enternasyonalin İkinci Kongresi'ne davet edildiğimizi söyleyebiliriz.

Yoldaş bundan sonra, Türkiye'nin ve İstanbul'un işçi dernek ve birlikleri hakkında uzun uzadıya bilgi verdi; ve çeşitli dernek ve birliklerin bünye ve niteliğini, işçi ve öğretmenler grevini anlattı ve sonra:

İstanbul işçi birlikleri ve sendikaları Milletvekili Meclisi seçimi nedeniyle geçen Aralık'ta bir toplantı kararlaştırıldı. Bu toplantıya üç binden fazla işçi delege ve temsilcileri katıldı. Toplantıda seçim nedeniyle işçinin hakkı, savunulması ve korunması gerektiği iddia edilerek, bu nedenle proletaryanın seçim-seçilme hakkını gaspeden iki dereceli seçim hükümeti nezdinde protesto edildi. Devam eden işçi (ve) seçim ve toplantılarını idare edenler İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi mensupları idi. O zamanın hükümeti bu işçi hareketinden kuşkulananarak toplantıları yasakladı. Ve idare edenleri genel polis teşkilatı vasıtasıyla Divan-ı Harb'e verdi.

Toplantıların yasaklanması nedeniyle, her ne kadar işçi istediği kadar etkili damadıysa da, İstanbul'un proletaryası Meclis'e işçi savunucusu milletvekillerinin girmesi gerektiğine ikna oldu ve bu hareket, her ne kadar sağlam bir sosyalist değil ise de, bir demirci ustasının Meclis'e girmesine vesile oldu. (Alkışlar)

Türkiye'de, bazı memleketlerde olduğu gibi, fikir işçileriyle kol işçileri arasında muhalefet yoktur. Fikir işçileri kol

işçilerine katılıyor ve onların haklarını bir ağızdan kabul ediyorlar. Bu sebeple, İstanbul toplumsal devrimi daha güçlü ve ittifaklı bir sima gösterecektir. İstanbul öğretmenlerinin yaptığı bilinçli grev -ki on yedi gün devam etmiştir- çeşitli işçi teşkilatları tarafından tam bir samimiyetle tebrik edilmiştir. Sonradan Paris'te sol sosyalistlerle bütün dünya aydınlıklarından oluşan “Kilaret (Clarite)-Aydınlık” adında bir grup kurulmuştur. Bu grupta Anatole France gibi toplumsal devrimin savunucusu Fransız şairlerinden tutunuz da (Tagore) gibi ezilen doğunun kurtuluşunu dile getiren Hint şairlerine kadar bütün milletlerin edebiyatçıları, yazarları, hatipleri, öğretmenleri var.

İstanbul'daki fikir işçisi yoldaşlarımızdan bazı ressamlar, yazarlar, öğretmenler, gazeteciler bu Aydınlık grubu ile ilişkiye girerek, grubun İstanbul'da bir şube açılmasını sağlıyorlar. Görülüyor ki, İstanbul'daki fikir işçileri hem bütün dünya fikir işçilerini proletarya bayrağı altına çağırان grupla temas ediyor, hem de kol işçileriyle, sosyalistlerle yanyana çalışıyorlar.

Ethem Nejat Yoldaş bundan sonra nutkunun nihayetine geliyor:

Yoldaşlar! İstanbul'da Avrupa sermayedarlarının iktisadi ve askeri esareti altında inleyen ezilen halk, toplumsal devrimi bütün heyecanı ve bütün sabırsızlığı ile bekliyor, kurtuluş ve mutluluk güneşinin kendi sınırlarında bir an evvel doğmasını bekliyor! Bizi İstanbul buraya, bu emelleri size bildirmeye ve aynı amaç için birlikte çalışmak gerektiğini iletmeye ve Üçüncü Enternasyonal ile ilişkiyi güçlendirmeye gönderdi. Buradaki yoldaşlarımızın İstanbul'un devrimci kalbini kabul edeceklerine şüphe yoktur.

Yaşasın Türkiye'nin Toplumsal Devrimi!

Yaşasın Üçüncü Enternasyonal!
(Alkışlar)

Türkiye'de Kadınlık Hareketi hakkında

Layihacı [sunumu yapan] Naciye Yoldaş kadının tarihte geçirdiği iktisadi ve ailevi safhaları icmal ettikten [özetledikten] sonra, Türkiye'de kadınlık hareketi hakkında atideki [gelecekteki] izahatı vermiştir:

Türk kadınlığının aile arasındaki vaziyeti tam manasıyla esarettir. Cemiyet bir mücrimi [suçluyu] nasıl hapsederse, kendi içinden çıkarırsa, kadınlar da alelittlak [genellikle] kadın olmak cürmünden dolayı evlere hapis olunur. Fakat bu hapsin azabını çeken yalnız kadınlar değildir. Bütün millet bundan muzdarip bulunuyor. Zira kadının cemiyetle olan münasebeti kesilince eve bakmak ihtiyacını erkek yükleniyor. Şu itibarla zaruret-i maişet [geçim sıkıntısı] vücuda geliyor. Şu vaziyet kadına körü körüne itaati, esareti tahmil ettiği [yüklediği] gibi izzet-i nefsinin de cerihadar ediyor [incitıyor, yaralıyor].

Mamafih harbin bir netice-i zaruriyesi [zorunlu sonucu] olarak Türk kadını az çok serbesti bulmuş ve temin-i maişet [geçimini temin etme] için sokağa fırlamağa mecbur olmuştur. Bunu kadın için bir mukaddeme-i halas [kurtuluş başlangıcı] addediyorum. Fakat hayata karışan kadınlar, kadınlığın bir kısm-ı ekalliyetidir [azınlık bölümüdür]. Bugünkü cemiyetin şeraiti [koşulları] nazar-ı dikkate alınacak olursa, hayatın zaruretleri karşısında bu kadar cüz'i bir kemiyetin [niceliğinin] eriyeceği ve eski istihalenin yeniden başlaması endişesi zuhur ediyor.

Türk kadınının resmi dairelerde memur olması pek yenidir. Türkiye'de memur kadınların ekseriyeti maarife ve mekteplere mensuptur. Fakat bunda da erkeğin imtiyazı gözetilerek bir muallime aynı seviyedeki muallimle, hatta daha yüksek bile olsa, maddeten bir olamıyor. Kadın, istihdam olunduğu bütün dairelerde aynı madun [ast, aşağı] muameleyi görüyor.

Son harp kocasını ve oğlunu hudutlara gönderen kadını, karnını doyurmak ve yavrularını kurtarmak kaygısıyla çarşı ve pazarlara çıkarmış, açlık ve ölüm tehlikesine karşı didinmeye sevk etmiştir. Bu hususta bilhassa Anadolu köylü kadınları büyük bir azim ve metanetle faaliyete girişmişlerdir. Yük taşımak, ekin ekmek, tarla sürmek, çiftçilik etmek gibi sırf adeli işlerde erkeklerin yerini tutmaya ve bütün milletin maişetini [geçimini] temine

çalışmışlardır. Bu kadıncıklar köylerden şehirlerin ticaret pazarlarına kadar sokularak, alışveriş işlerine de girişmişlerdir. Esasen şehirlerdeki kadına nisbeten köylü kadınlar daha serbest bir hayata malik idiler. Onlar eskiden beri tarlalarda erkekleriyle, akrabalarıyla çalışabiliyorlardı. Köylü Türk kadınları arasında muharebelere iştirak edenler, silah kullananlar da vardı. Fakat şehirlerde manzara değişiyor. Evlere takılan kafesler kadının esaretini ilan ediyor.

Türkiye'de erkekleri işgal eden [meşgul eden] garip mesaiden biri de kadınların tesettürüdür. Bu mesele her sene feyzaz bir kudretle intaş eder [bereketli bir güçle yeşerir], daire-i şümülünü [kapsam alanını] genişleterek mahkemelere, şer'i mehafile, Meb'usan salonlarına ve padişah sarayına kadar uzanır. Bu batıp batıp yeniden nükseden bir maraz halindedir.

Memleketin kuvve-i teşriyye [ve] icraiyesi [yasama ve yürütme gücü] bütün memleketin hayatını, ihtiyacını bir tarafa atarak; güya artık her iş bitmiş gibi kadının örtünmesi, başının tuvaleti, çarşafının biçimi, hasılı kadının haric' kıyafeti ile iştigale başlarlar. Kadının açılmasıyla şeraitin elden gittiği Kitab-ı Allah'ın tezelzüle [sarsıntıya] uğradığı iddia olunuyor.

Bereketsizlik, kaht [kıtlık], müselsel [ard arda gelen] yangınlar, muharebeler, mısır ekmeği, velhasıl ne içtimai tereddiler [toplumsal yozlaşmalar], milli felaketler, buhranlar varsa, kaffesinin amil-i mutlakı [tümünün mutlak etkeni] kadının açılması olarak ileri sürülüyor. Polis karakollarına, adliye idarelerine, emniyet-i umumiyeye, lazım gelen yerlere bu gibi yolsuzluklara sebep olan kadınların derhal tutularak tevkif edilmesi, terzil olunması [küçük düşürülmesi] için emirler verilir. Bütün bu tazyikata [baskılara] rağmen, Türk kadınlığı son zamanlarda payitahtta mühim uyanıklık gösterebilmiş, siyasi ve iktisadi faaliyetler izhar etmiştir [ortaya koymuştur]. Ezcümle [örneğin]; memleketin Avrupa ve Yunan cihangirleri tarafından uğradığı istila üzerine muhtelif kadın cemiyetleri merkezi bir komite teşkil ettiler. Siyasi muazzam mitingler tertip ederek protesto keşide etmişlerdir [çekmişlerdir]. Yine kendi faaliyetleriyle kadınlar Maarif Nezaretini, Darülfünun'un kapılarını genç talebata da açmağa icbar etmişlerdir [zorlamış-

lardır]. Tıp şubesi henüz kadınlığa kapalı duruyorsa da, yakında onun da açılacağına hiç şüphe yoktur.

İstanbul'da on beş kadar kadın cemiyeti vardır ki, cümlesi son zamanlarda teessüs etmiştir [kurulmuştur]. Bunların büyük bir kısmı şefkat işleriyle tevaggul ederler [uğraşırlar]. Bu cemiyetlere burjuvazinin kadınları da iştirak ediyorlarsa da, umumiyetle bu sınıfın kadınları sıcak apartmanlarında ve konaklarında hödkamane [bencilce] bir hayat sürmektedirler.

Kadın cemiyetlerinin bazıları da kadınlığın hukukunu müdafaa, bazıları da eski kadın sınıflarını, işçiliklerini ihya etmek maksadıyla teşekkül etmiştir. Sırf ilmi ve terbiyevi müesseseler de vardır. Fakat bugünün ihtiyacı hayatın boş yiyicilerini içerisinden atarak, "Çalışan, yer" hakikatini her tarafa anlatmaktadır. Fakat halkın başına yumruklarını indirerek, isyan seslerine kulaklarını tıkayarak yaşayanların, artık ebediyen sönmeleri zamanı gelmiştir. Binaenaleyh [dolayısıyla], Türkiye Komünist Fırkası herşeyden evvel Türkiye kadınına kurtarmak için bir Türkiye Komünist Kadın Teşkilatı vücuda getirmeye çalışmalıdır.

**Yaşasın kadın ve erkeği hayatın bütün yollarında birleştiren kızıl güneş!
Yaşasın Türkiye Komünist Fırkası!
15 EYLÜL 1920**

KADINLIK HAREKETİ HAKKINDA KARAR

Naciye ve İsmail Hakkı Yoldaşların teklifi üzerine aşağıdaki dört madde kabul edilmiştir:

1- Tarihin hataları ve içtimai hastalıkları kat'i surette tashih ve tedaviye karar veren Türkiye Komünist Kongresi, kadınlık aleminin kıymet ve ehemmiyetini takdir ederek layık olduğu dereceye is'adı [yükseltmek] için icap eden kat'i tedbirlere tevessül eder [başlar, girer].

2- Beşeriyetten sınıf farkını kaldırmak şiarıyla ortaya atılan Komünistler, tabiatıyla kadınları cemiyetin içerisinden ihraç etmek [dışlamak] gibi bir ikilik hatasını irtikab edemez [işleyemez]. Komünistler nasıl hazır yiyicileri mahvederek tam bir

Naciye Yoldaş hakkında

Belgelerde daha çok Naciye Hanım olarak anılan **Naciye Yoldaş**, 1920 Eylül'ünde, önce Bakü Doğu Halkları Kurultayı'na ve hemen ardından Türkiye Komünist Partisi'nin Kuruluş Kongresi'ne katılan genç bir komünist kadın militandır. Her iki etkinlikte de içeriği yönünden son derece önemli birer konuşma yapmıştır.

İstanbul'dan genç bir öğretmen olan Naciye Yoldaş, TKP Kuruluş Kongresi'nde *Sömürgeler Sorunu*'nu sunan, kongrede Merkez Komitesi'ne seçilen ve çok geçmeden 15'lerden biri olarak alçakça katledilen **Hilmioğlu İsmail Hakkı**'nın kız kardeşidir.

Gerek Doğu Halkları Kurultayı'nda gerekse TKP Kuruluş Kongresi'nde yaptığı konuşmalar, bu konuşmalarda kadın sorununu ortaya koyuş şekli, Naciye Yoldaş'ın apayrı bir ilgiyi hak ettiğini gösteriyor. Bunun **Tarihsel TKP'nin 100. Yılı** yayını içinde yapmaya çalışacağız.

müsavat-ı hukukiye [hukuk önünde eşitlik] yaratıyorsa, kadınlık, erkeklığın farklarını da kaldırarak, hukuk ve vezaif cihetiyle [görevler bakımından] hakiki bir birlik teşkilini kabul eder.

3- Türkiye'de kadınların hayat-ı umumiyeye daha serbestane iştirak edebilmelerini temin için şimdiye kadar erkeklere tahsis edilmiş olan içtimai [toplumsal] müesseselerden kadınların da aynı hak ve selahiyetle istifade etmeleri elzemdir.

4- Kadınlarla erkekleri yekdiğerinden ayrı bulundurmak, onları müessesat-ı içtimaiyyenin (toplumsal kurumların) haricinde yaşatmak, kadınlarda anlayış kuvvetini yanlış yollara saptırmak ve bu yanlış telakkiler kadını büsbütün geri bir hayat idamesine sebep olmuştur. Binaenaleyh, beşeriyetin diğer nısfı [yarısı] olan kadınların erkeklerle mütevaziyen ve mütesaviyen [denk ve eşit olarak] hareket etmeleri ve layık oldukları tekamülün [gelişimin] temini için lüzumu kadar fedakarlıklar ihtiyar olunur [ortaya konulur].

Sömürgeler sorunu hakkında konuşma

Hilmioğlu İsmail Hakkı

Yoldaşlar!

Üçüncü Enternasyonelin İkinci Moskova Kongresi, Sömürgeler Sorununu özel bir önemle görüşme gündemine koydu. Zannediyorum ki burada, Kızıl Enternasyonalî sarı Enternasyonalî'den ayıran en önemli ayırt edici noktalardan başlıcasına temas ediyoruz: İkinci Enternasyonelin 1907'de Stuttgart'ta toplanan bir kongresi de bu meseleyle uğraşmıştı. Aynı mesele karşısında her iki Enternasyonelin aldığı vaziyet bize açıklıkla gösterir ki, onları birbirinden ayıran şey, aralarında sıra numarası farkı değil, fakat hayati vasıfların aykırılığından ileri gelen bir fark, bir prensip farkıdır.

Stuttgart Kongresi'nde sömürgeler politikasına dair cereyan eden tartışmalar iki kutup etrafında toplanıyor. Hollandalı Von Cool, Alman revizyonistleriyle, Bernstein ve David'le beraber, kapitalist devletlerin yalnız kolonileri korumalarına değil, fakat yeni koloniler meydana getirmelerine ve eskileri genişletmelerine de taraftardı. Bir sosyalist enternasyonel kongrede önemli örgütleri temsil eden başların bu kadar açıklıkla emperyalist düşünceler ortaya koymasına hayret edeceksiniz. Fakat bu bir gerçektir. Ve onu kapitalist koloni politikası lehine ileri sürülen delillerle açıktan açığa görmek mümkündür. Onlara göre, Avrupa sanayiine hammaddeler sağlamak, daima artan sanayi ürünlerine müşteri bulmak, nihayet Avrupa'da yaşamaya gücü olmayan nüfus fazlasına sosyal baskıdan korunmuş sığınaklar, göç ve iş yurtları

sağlamak için kolonilere gerek vardır. Bundan başka kapitalist koloni politikası, kolonizatörlerin denetimi altında, koloni halkının medenileşmesini de hazırlar. Van Cool ve kumpanyasına göre, mesela Felemenk Hindiyası ve Alman Kamerun'u halkı, memleketlerine silahlı ve kahredici bir zor ile Avrupa'dan ithal edilen medeniyetten dolayı, ek olarak, minnettar da olmalıdır, nasıl ki çöllerde tuzağa düşürülerek demir kafeslere tıklan vahşi hayvanlar da sirklerde kırbaç ve şiş tehditi altında gösterebildikleri hünerlerden, topladıkları para ve alkıştan (!) dolayı eğitimcilerine minnettar olmaya mecburdurlar!

Stuttgart Kongresi'nin bu orijinal sosyalistleri, nihayet kapitalist sömürgeler politikasını savunan delilleri marksist bir çerçeve içine almak marifetini de unutmadılar, sömürgeler evrim kanununa istisna oluşturmazlar; onlar da sosyalizme kavuşmak için kapitalizmin ıstıraplı yolundan geçmeye mecburdurlar!

İliklerine kadar egoist bir burjuva kolan bu zihniyette Avrupa proletaryasını sömürgeler halkı aleyhine kapitalizmle ittifaka teşvik eden bir sinizm vardır ki, bu, daha 1907 Enternasyonelinde, 1914 faciasını hazırlayan uğursuz sebeplerin çoktan doğmuş olduğunu bize gösterebilirdi.

Revizyonistlerin, proletaryanın enternasyonel kurtarıcı görevine, bir kelime ile sosyalizme karşı en alçak ihanetleri işte buradadır. Bernstein okulu, işçiye sermaye ile birlikte koloni halkını sömür-

mekte marksist bir zorunluluk olduğunu öğretirken, dünya çapında sosyalizm ideline doğru ilerleyen işçi sınıfına ulusal sınırlardan engeller çıkararak onu ayrı ayrı ve gerici parçalara ayırıyor ve bu suretle düşmanını daima zayıf düşürmek planını takip eden uluslararası burjuva stratejisine geniş bir başarı sahası hazırlıyordu. 1914 senesi Ağustosunun dördüncü günü Alman Sosyal demokrasisinin dünya savaşı öngören burjuvazi ile ittifak ettiği bu uğursuz günü, sosyalizm tarihi unutmayacaktır. Ne ise!...

Stuttgart Kongresi'nde sömürge politikasını reddeden diğer tarafa gelince, bu, sömürcülüğün proletaryanın sınıfsal ahlak ilkelerine aykırı olduğunu, çünkü sömürge politikasını savunan görüşe göre, medeniyetçe, daha doğrusu teknik araç itibarıyla ileri giden milletlerin geride kalanlar üzerinde tahakküm etmesini meşru saymayı, bundan dolayı insanlığı hakim ve mahkum iki büyük sınıfa ayırmayı gerektireceğini iddia ediyordu. Bununla birlikte, bu düşünceler her durumda önemli bir etki uyandırmadan sönüp gitti. Onu herkes, insanlığı platonik bir aşkla savunmak isteyen safdil bir filozof ideolojisi gibi anlamıştı. Ve bütün kongre, sermayeye yeni ve uzun bir ömür vadeden sömürgeler meselesinde, sosyalizm aleyhine kurulmuş bir tuzak bulunduğunu göremedi. Bu suretle İkinci Enternasyonel, bu sosyal yurt-severlere, sosyal emperyalistlere, sosyal oportünistlere (bunu) dağıtan bir şirket "enternasyonelizm"i, bir firma tabelası

gibi, anlamından önce reklam gücünden yararlanılan görkemli, renkli boş bir söz derecesine indirmiş oldu.

Üçüncü Enternasyonel, sömürgeler sorununu yalnız teorik olarak ortaya koymakla yetinmedi. O aynı zamanda, gerçek devrimci sıfatıyla bu önemli meseleyi fiilen halletmek çarelerine de girişti. Moskova Kongresi'nde, sömürgeler sorunu herşeyden önce iktisadi belirleyicilik (determinizm) görüşünden incelendi. Gösterildi ki, sömürgeler sorunu, ne sadece hammadde meselesi, ne de kuru bir ahlaki olaydır; gösterildi ki kendi içindeki çelişkilerin ve dengesizliklerin etkisi altında uçuruma yuvarlanan kapitalizm, kırk yıldan beri dahil olduğu yeni devirde sömürgelere tutunmak suretiyle, bu gelecekteki yokoluştan yakasını kurtarmaya ve ömrünü bir süre daha uzatmaya çabalamaktadır. Ancak sömürgeler politikası, aynı zamanda insanlığa yeni bir dünyayı fethetmek idealiyle hareket eden proletarya sınıfı halinde taşınan bir etki de gerektirmektedir. Ve bu, sosyal demokrat sınıflarında reformist eğilimleri doğuran, proleteri milli ve vatani önyargılarda tarihi rolüne yabancılaştıran sebeplerden en önemlisi olmuştur. Bundan dolayı bir taraftan işçiyi küçük burjuva zihniyetinin uğursuz etkisinden kurtararak ona devrimci görevinde sınıfının tam sağlığını iade etmek, diğer taraftan burjuvaziyi son kalesi içinde sıkıştırmak için, proletaryanın sömürge halkı ile ittifak yapması, onları emperyalizme karşı varolan mücadelelerinde fiilen himaye etmesi gereklidir.

İşte yoldaşlar, görüyorsunuz ki Bakü Doğu Milletleri Konferansı, bu noktadan Moskova Kongresi'nin uygulamalı bir görünüşü demektir. Sömürgeler meselesi, Türkiye komünistleri için şüphesiz daha özel bir önemle söz konusudur. Şu dakika Batı emperyalizmi Türkiye'yi geniş bir esir deposu haline getirmekle meşgul bulunuyor. Türkiye işçi ve çiftçisi, sömürgeler meselesinin ne olduğunu, ne demek istediğini hala Anadolu'da, Trakya'da, Suriye, Arabistan ve Mezopotamya'da dökülmekte olan kanlardan, hala tutuşan ve genişlemekte devam eden yangınlardan öğreniyor.

Sevr Antlaşması, dünya savaşının karakterini göstermek konusunda Versay ve St. German antlaşmalarından daha kısadır. Dün zayıf milletlerin kurtuluşu için savaşanlar, bugün bilhassa zayıf milletler üzerine çullanmışlardır. Anadolu'da Sevr Antlaşmasıyla Türkiye'ye bırakılan arazi üzerinde bile, güç çevrelerine, tekeli kesimlere ayrılmayan yer kalmadı. Bütün Türkiye baştan başa kapitalist Avrupa'nın sömürgeler politikası içerisine girmiştir. Demek, büyük kapitalist devletlerin dünyanın her tarafına taşıdığı medeniyetten

Türk işçisi ve köylüsü de bundan sonra artık dolayısıyla nasibini alacaktır!..

Kapitalist Avrupa'ya göre, sadece sömürge politikası denen şey, bugün Türkiye'nin bütünü içinde bir dert, müthiş bir dert olarak tahribat yapmaktadır ve bu, Türkiye Komünist Partisi'nin Türk proletaryasına sınıf benliği vermek ve onu devrimciliğe hazırlamak hususundaki görevini fevkalade güçleştirmiştir: Berberistan halkına, son senelere kadar kendi memleketlerinin belediye dairelerine bile söz ve mevki vermeyen Fransa, Adana'daki pamuk işçisinin devrim teşkilatı vücuda getirmesine nasıl müsaade eder?.. Bütün dünya Nil fellahına, Hint paryasına, Çin kuli ve Fas bedevisine verilen hürriyetin derecesini bilir.

Bu açıklamalar, Türkiye komünistliği için sömürgeler meselesinin önemini bütün açıklığıyla izah etmeye yeterlidir zannedirim.

Bundan dolayı, her şeyden önce bugünkü sömürgeler meselesinin başlı başına nasıl bir mesele olduğunu, hangi ihtiyaçtan doğduğunu ve hangi doğrultuda evrimleşmekte bulunduğunu incelemek, Türkiye komünistlerinin en önemli görevlerindedir. Burada, şüphesiz bu meseleyi bütün sebepleri ve neticeleriyle açıklamaya kalkışacak değilim. Yalnız sömürgeler meselesi dediğimiz bu muğlak meselenin içyüzüne bir göz atmış olmak için, kısa birkaç söz söylemek herhalde pek gereksiz değildir.

Marksizme göre, göre, sömürgeler politikası demekle, kapitalizmi, istilacı, (emperyalist) niteliğiyle anlamış oluruz. Şüphesiz tarihin her devrinde sömürgelere rastlanır. Finike'lilerin, Yunan'luların ta eski zamanlarda sömürgeler meydana getirdiğini görürüz. Fakat bugünkü sömürge sorununun büsbütün ayrı karakteri vardır. Önceden sömürge edinmek, ya kendilerini silahlı olarak savunamayan milletlerin vergi verme gücünden yararlanmak amacıyla, yani sırf istilacı emellerle, yahut yabancı memleketlerde küçük ticaret kolonileri oluşturmak, veyahut yüksek kültürlü zengin memleketlerdeki biriktirilmiş serveti doğrudan doğruya yağma etmek amaçlarıyla olurdu.

Bugünkü sömürgeler politikası ise, kapitalist iktisat sisteminin zorunlu sonucudur. Biliyoruz ki, serbest rekabet ve kar emellerinin etkisi altında kapitalist sanayi üretim gücü, bütün tarihte görülmemiş bir derecede artmıştır. Fakat plansız bir şekilde, yani milletlerin tüketim gücü dikkate alınmayarak arttırılan üretim, piyasada aynı nisbette artan bir müşteri kitlesi bulamadı.

Bu, üretim ile tüketim arasında kapitalizmi mahvolmak tehlikesine sürükleyen bir dengesizlik meydana getirmeye

başladı. 1880'den itibaren kendini gittikçe daha şiddetli bir şekilde gösteren bu tehlike önünde sermayedarlar olağanüstü önlemler almaya mecburiyet gördüler. Bu tedbirlerden başlıcalarını, rakipler arasındaki mücadeleyi tatil etmek üzere, karteller, tröstler ve monopoller meydana getirmek, gümrüklere koruma usulü koymak ve nihayet olanaklı olduğu kadar ucuz hammadde getirilmesini ve durmadan artan ürünlere fazla müşteri bulmayı mümkün kılacak sömürgeler elde etmek oluşturur. Fakat bütün bunlar muhtelif memleketler kapitalistleri arasındaki rekabeti, devletler arasında silahlı savaş rekabet alanına taşımaktan başka bir sonucu getirmedi. Militarist yenişim, işte bu rekabetin felaketli şekilleridir.

Yalnız Bağdat Hattı etrafında cereyan eden gürültülü geçmiş, Fas ve Kongo meselelerini hatırlamak, İngiltere-Almanya, Almanya-Fransa devletleri arasındaki askeri rekabetin nereden, nasıl ve hangi üretim amacı için doğmuş olduğunu bize en açık bir şekilde ispat edebilir. Görülüyor ki, yoldaşlar, askeri rekabet, iktisadi rekabetin son dönemlerini karakterize eden bir zararlı sonuçtur ve sömürge politikası, dediğimiz gibi, kapitalizmin istilacı vasfından başka bir şey değildir. Bu suretle, dünya savaşını doğuran sebepleri de bulmuş oluyoruz.

İşte sömürgeler meselesinin içyüzünü görebilmek için yaptığımız şu basit araştırma bile, bizi, doğrudan doğruya sermayenin yamyam çehresiyle karşılaşmış oldu.

Eğer bugünün büyük devrimi, şayet bütün dünyayı kapsama gücünden mahrum kalırsa, diğer tabir ile, eğer bütün dünya bu çıplak hakikate göz yummakta devam eder ve sermayeye karşı açılan kutsal savaşa katılmaktan çekinirse, hiç şüphe yok, üretim dünkünden daha pek çok yıkıcı dünya savaşları doğuracaktır.

Türkiye savaşın başladığı güne kadar yarı-sömürge idi. Türk işçisi ve yoksul köylüsü Avrupa banka gruplarına yine değişik şekiller altında işini, ürününü kaptırıyor ve Osmanlı hükümeti, bu yağmacılığa sadece aracılık ediyordu. Bugün Türkiye, tam sömürge haline gelmektedir ve İstanbul'un padişah hükümeti, Türk işçi ve köylüsünün düşmanlarıyla açıktan ittifak yapmıştır. Kırım savaşı esnasında Karl Marx, Rus Çarlığı aleyhine, Türkiye tarafını kayırmış ve Türk çiftçisini, Avrupa'nın en saf, en ahlaklı köylü tipi olmak üzere anmıştı. Bugünkü Rusya Şuralar Devleti de, Marx'ın öz mirasçısı sıfatıyla Avrupa emperyalistleri aleyhine Türk köylüsü ile birleşiyor. İşte burada da komünizm ile temsil olunan enternasyonalizmin saf ve aydınlık yüzünü görebiliriz.

Sermayenin uluslararası karakterine

Hilmioğlu İsmail Hakkı Yoldaş hakkında

"Esmerliğinden ötürü, 'Arap' namıyla da anılan Hilmioğlu (İsmail) Hakkı eğitimciydi. 5 Mart 1915'te Berlin'de çekilmiş bir resminden, orada uzun yıllar kaldığını anlıyoruz. Sabiha Ser-tel, onun Almanya'dan döndüğü 1919 yılında Büyük Mecma'da M.S. imzasıyla antiemperyalist yazılar yazdığını, devlet borçlarının harp vurguncularına ödetilmesini savunduğunu, devlet ka-

pitalizminden yana olduğunu söylüyor. "Bu konuşmayı yaptığı ve Müstem-lekeler Meselesi hakkında bir rapor sunduğu TKP Kuruluş Kongresi'nde Merkez Komitesi'ne seçilmişti. Üç-dört ay sonra yurda dönünce, Mustafa Suphi'ler grubu içinde o da öldürüldü (28-29 Ocak 1921)."

Mete Tunçay, Türkiye'de Sol Akımlar 1, İletişim Yayınları, 2009, s. 787

ve uluslararası yıkımına karşı enternasyonal bir cephe meydana getirmek! İşte komünizmin ilk şiarı ve temel taşı.

Türkiye'nin kurtuluşu, dünyanın kurtuluşu ile, yani sermayenin mahvedilmesiyle mümkün olabilir. Türkiye proletaryasının dünya proletaryası saflarında yer alması, yalnız kapitalizme karşı açılan savaşta zafere doğru atılmış yeni bir adım sayılmakla kalmaz! O, aynı zamanda tarihi bir uyanış, yeni bir bilinç de ifade eder. Bu nedenle temenni edelim:

Yaşasın Kızıl Enternasyonal!

Yaşasın Türkiye'nin uyanışı!

Yaşasın kurtuluş devrimi!

Kahrolsun sermaye!..

(Alkışlar)

12 EYLÜL 1920

SÖMÜRGELER VE MİLLİYETLER SORUNU ÜZERİNE KONGRE'NİN KABUL ETTİĞİ KARARLAR

(Karar tasarısı Mustafa Suphi tarafından sunulmuştur)

1. Sömürge, bugünkü haliyle istilacılık devrini geçiren sanai, mali ve ticari tekelliliğin zorunlu bir ürünü olduğu gibi, milli kavgaya ve savaşlarda, bugünkü ekonomik ve siyasi şartlardan çıkan birer trajedidir.

Toplumun kaderi, zenginliğe dayanan sermayedarlardan fetih ve yağmacılıkla şöret ve iktidar elde eden emirlik ve hükümetlerle, bunlara satılmış bir avuç memurların ileri gelenlerinden ibaret bir sınıf azınlığı elinde kaldıkça, bu felaketlere son vermek imkanı yoktur.

2. Burjuva temelde kurulan hükümetler, fert ve milletlere ait adalet ve eşitliğe dair birçok söz ettikleri halde, tarihin bize gösterdiği feci olaylar, hele son Avrupa Savaşı'ndan sonra kararlaştırılan Versay Antlaşması'nın, yenilmiş zayıf millet ve memleketleri kısım kısım ezen ve sömürge haline getirmeye teşebbüs yolunda ortaya çıkan sonuçları pekâlâ gösteriyor ki, adalet ve eşitliğe ait bu şiar-

lar, yalancı bir gösterişten başka bir şey değildir.

3. Demek oluyor ki, sermayedarlar, hükümdarlar ve sultanlardan meydana gelen hiç hükmündeki bir azınlığın, insanlığın büyük çoğunluğunu oluşturan zayıf ve yoksul işçi sınıflara baskı ve zorbalık şeklinde ortaya çıkan bu evrensel durumun giderilmesi, ancak sınıf farkını ortadan kaldırarak yeryüzünde egemen, zalim fertlerin, millet ve devletlerin hükmünü bırakmayacak bir büyük devrimin ortaya çıkması ve gerçekleşmesi ile olabilecektir.

4. Bütün dünya işçi ve yoksul köylüleri arasında meydana çıkan bu içerikteki toplumsal devrimde, şimdiye kadar başka devletler ve milletlerin hükmü altında ve sömürge halinde yaşayan millet ve memleketler işçi ve yoksul köylü sınıflarının, milli ve medeni isteklerine karşı hakim durumdaki millet proletaryası tarafından fedakarlıkta bulunmalıdır. Ezilen milletler arasında aydınlanma ve uygarlığın gelişmesine yardımcı olacak uygar ve milli kurumlara kuvvet verilmesi ve bu suretle onları da samimi olarak devrime yardım esasları hazırlanmalıdır.

5. Komünist Partisi, devrim hareketinin yeni girdiği geri memleketlerde, emperyalizme karşı varlığını savunan milli kuvvetlere yardım ederek, bu arada genellikle sermayedarlar idaresine karşı sınıfsal mücadele hissinin işçi halk içinde derinleşmesine yardımda bulunmalı ve her durumda örgütün sürekliliğini/bağımsızlığını korumalıdır.

(Mustafa Suphi'nin teklifi üzerine, bu kararların, program taslağını hazırlayan komisyona gönderilerek, TKP programına dahil edilmesi istenmiştir...)

Fotoğraf hakkında:

Bakü Doğu Halkları Kurultayı günlerinde çekilmiş bu fotoğrafın sol üst tarafında (trenin kapısında) koluna çarpı işareti konulan kişi Mustafa Suphi'dir. Ön planda masanın arkasında duran ise, Kurultaya başkanlık eden Georgi Zinov-yev'dir...

BAE-İsrail anlaşması...

ABD'nin saldırgan stratejisinin ara halkası

ABD emperyalizminin daha büyük yıkımlara yol açacak olan yeni saldırgan stratejisinin bir parçası olarak İsrail ile Arap devletleri arasında "ilişkilerin normalleşmesi" adımları peş peşe geliyor. ABD Başkanı Trump bu adımları, "Tarihin seyrini değiştirmek üzere buradayız", "On yıllar süren bölünme ve çatışmalar sonrasında yeni bir Orta Doğu'nun şafağında" ifadeleriyle kutsuyor. Büyük savaş çıkırtkanının sözleri ne kadar şatafatlı ise taşıdığı tehlike de bir o kadar büyüktür.

Afganistan'da başlatılan "barış" görüşmelerini, Irak'ta bulunan ABD askerlerinin sayısının azaltılması, son olarak da İsrail ile Arap devletleri arasında "ilişkilerin normalleştirilmesi" anlaşmaları izledi. Bölgeye "barış" umudu olarak pazarlanan bu gelişmeler ABD emperyalizminin yeni saldırgan stratejisinin bir parçası olarak devreye konuldu.

Mısır ve Ürdün'den sonra İsrail'i tanıyan ilk Körfez ülkesi olan Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) ardından Bahreyn de İsrail'le ilişkileri "normalleştirme" anlaşması imzaladı.

Bahreyn ve BAE ile İsrail arasında diplomatik ilişkileri başlatma imzalarının atıldığı Beyaz Saray sirkinde konuşan ABD emperyalizminin başı Trump, "beş ya da altı Arap ülkesinin daha" İsrail ile ilişkileri normalleştirme yolunda yakında adım atacağını, bu ülkelerle görüşmelerin sürdüğünü" açıkladı. BAE Dışişleri Bakanı Abdullah bin Zayid el-Nehyan ise Natenyahu ile yaptığı görüşme sonrasında, "Suudi Arabistan ile de harika görüşmelerimiz var. Onların da açık görüşlü olduğunu düşünüyorum" açıklaması yaptı. Efendisiyle aynı telden çalan Abdullah bin Zayid'in bu sözleri, kapalı kapılar arkasında süren kirli pazarlıkların ifadesiydi.

Sicilleri oldukça kirli olan savaş tacirlerinin yaptıkları kirli anlaşmalardan sonra sarf ettikleri "barış" sözleri, bölgemizde yeni ve daha büyük çatışmaların da ön habercisidir. "Barış" söylevlerinin üzerinden daha 24 saat geçmeden İsrail'in Gazze Şeridi'ni bombalaması, anlaşmaların gerçek karakterini gösterdi. Dahası, İsrail'de yayımlanan *Yediot Aharot* gazetesi, ABD ve BAE'den kaynaklara dayandığı haberinde, anlaşmadaki gizli maddeyle, Amerikan F-35 savaş

uçakları ve İHA (insansız hava aracı) teknolojisinin BAE'ye satılmasının önünün açılacağını yazdı.

"FİLİSTİN YANLISI" AÇIKLAMALARLA EFENDİYE SERZENİŞ

Amerikan F-35 savaş uçakları projesine daha önce dahil edilen Türkiye'nin S-400 nedeniyle bu projeden şimdilik dışlanması ve yerine BAE'nin alınacağını yazılması, saray ve çevresini oldukça rahatsız etti.

AKP iktidarı, ABD emperyalizminin AKP-MHP rejimi yerine BAE'yi tercih etmesine karşı tepkisini, "Filistin yanlısı" açıklamalarla efendisine serzenişte bulunarak gösterdi. Oysa Türk sermaye devletinin, İsrail'i 1949 tarihinde tanımasından sonra kurdukları ikili ilişkiler kesintisiz olarak sürdürüldü. İkili ilişkilerde askeri, stratejik ve diplomatik iş birliği iki devlet için de öncelikli oldu.

AKP döneminde, 2009 yılında İsrail'le 2 milyar 597 milyon 163 bin dolar olan ticaret hacmi, 2014 yılına gelindiğinde iki kattan fazla artarak, 5 milyar 832 milyon 180 bin dolar düzeyine çıktı. AKP iktidarının riyakarca tutumları, ABD emperyalizminin uçaklarını terbiye ederek hizaya getirmek için uçakları arasında yaptığı tercihin kendilerinden yana olmaması nedeniyledir.

KÜRESEL HAKİMİYET ÇATIŞMASININ ODAĞI: PASİFİKLER

Washington'da Çin'in olağanüstü ekonomik büyümesi, Amerikan emperyalizminin küresel egemenliğinin devamına karşı başlıca tehdit olarak görülüyor. Küresel hakimiyet savaşında Çin'i yükselen en büyük düşman olarak gören ABD, askeri stratejisini asker ve savaş teçhizatı yığınağını yeni duruma uygun olarak yeniden konumlandırıyor.

Askeri hazırlıklarını muhtemel bir ABD-Çin savaşına yönelik olarak sürdüren ABD emperyalizmi bu strateji değişikliğini Obama döneminde hayata geçirmeye başladı. Obama, ABD savaş gemilerinin ve savaş uçaklarının yüzde 60'ının 2020 yılına kadar Hint-Pasifik bölgesine konuşlandırılmasının hedeflendiğini açıklamıştı. Devlette süreklilik esastır prensibiyle hareket eden Trump, selefi Obama'dan devraldığı kapitalist tekelin stratejisini çok daha saldırgan bir üslupla sürdürdü. ABD Hint-Pasifiğinde, Japonya, Avustralya ve Hindistan'ı kapsayan "Dörtlü" askeri ittifakla stratejik ortaklıklarını sağlamlaştırdı.

Yeni stratejisini mümkün olduğunca eksiksiz bir biçimde sürdürebilmek için, Ortadoğu'da, uçakları arasında süren görünürdeki düşmanlıkları gidermeye bakıyor ve onları İsrail öncülüğünde

birleşmeye zorluyor. ABD emperyalizmi Pasifiklere avlanmaya giderken aklının Ortadoğu'da kalmasını istemiyor. ABD basınında yer alan haber-yorumlar, İsrail ile Arap şeyh-aşiret kastının şeriatçı devletleri arasında hızlanan normalleşmelerin diplomatik ilişkilerin kurulmasıyla sınırlı kalmayacağını, bölgede yeni bir saldırganlık paktına doğru zorlanacağına da işaret ediyor.

Wall Street Journal'ın 16 Şubat tarihli bir haber-yorumunda, Trump yönetimi yetkililerinin Arap müttefikleri ile İran'ın Ortadoğu'da gelişen nüfuzuna karşı NATO tipinde yeni bir askeri ittifak oluşturma görüşmeleri yaptığı, ittifak içinde Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır ve Ürdün gibi ülkelerin bulunduğu yazılıyordu.

ABD öncülüğünde Ortadoğu'da Arap-aşiret devletleriyle İsrail arasında başlayan "normalleşme" kapitalist tekel için bir "normalleşme" olacaktır. Kurulması planlanan yeni militarist saldırganlık paktı emperyalist rekabetin, Filistin ve bölge emekçi halklarının özgürlük savaşımını bastırmanın aracı işlevi görecektir. İşçi sınıfı ve emekçilerin kendi sınıf partileri öncülüğünde bölge devriminin zaferi hedefiyle yürütecekleri mücadeleden başka hiçbir güç bu saldırganlık paktını boşa çıkarıp parçalamaz.

İşçi ve emekçi eylemlerinden

NIJERYA'DA GREV VE EYLEMLER

Nijerya'da tüm doktorların yüzde 40'ı bu yıl ikinci kez greve gitti. Doktorlar korona salgınına karşı daha yüksek maaş, daha iyi ekipman ve koruyucu önlemler talep ediyorlar. Nijerya'da şu ana kadar 55 bin 160 kayıtlı korona vakası ve 1.061 ölüm kayıtlara geçti. Grev hastalar göz önüne alınarak ve hükümetin taahhütlerini yerine getirebilmesi için iki hafta için askıya alındı.

Öte yandan Lagos eyaletinde ise yüzde 80 oranında elektrik ve yakıt zammına karşı protesto gösterileri düzenlendi. Eylemde "Elektrik zammına hayır", "Yakıtın eski fiyatını istiyoruz", "Nijeryalılar zor durumda" pankartları taşındı, hükümet karşıtı sloganlar atıldı. Polisin protestoculara müdahale etmesi sonucu 4'ü gazeteci 18 kişinin gözaltına alındığı bildirildi.

Gösteriye muhalefetteki Nijerya Sosyalist Partisi (SPN) çağrı yaptı. Dünyada petrol rezervlerinin yüzde 3,1'i'ne sahip Nijerya'da son üç ayda yakıt fiyatlarına üç kez zam geldi. 1 Eylül'den itibaren 12 saatten fazla elektrik alan hanelerdeki elektrik fiyatına yüzde 80 zam yapıldı.

KRİZDEKİ FAS ULUSAL HAVAYOLU ŞİRKETİNDE GREV OYLAMASI

Fas ulusal havayolu şirketi Royal Air Maroc (RAM) koronanın tetikleme ile ciddi bir kriz içinde. Fas hükümeti, krize çözüm olarak pandemi koşullarında Fas'a seyahat etme konusunda önceki kriterleri gevşetti. Buna rağmen ülkeye seyahatte düşüş önlenemiyor.

Fas hükümeti, RAM'in zararını telafi etmek için şirketi 550 milyon euro ile koşulsuz olarak desteklemesine rağmen, şirket yönetimi çalışanların yüzde 30'unu işten çıkaracağını duyurdu. Bundan 180 pilot, 500 uçuş görevlisi ve yer personeli etkilenecek.

Buna karşılık, eylül ayı başında Fas Uçuş Pilotları Derneği-AMPL'nin üyelerinin yüzde 80'i, Royal Air Maroc'ta bu işten çıkarmalara karşı grev oylaması yaptı.

Ayrıca salgın sırasında kol bandı takmak, medyaya karşı ortak önlemler almak ve uçuş güvenliği seviyesindeki düşüşü yazılı olarak kınamak konularında da "evet" cevabı verildi.

HİNDİSTAN'DA ÖZELLEŞTİRME PLANLARINA KARŞI GREV

Devlet tarafından işletilen Bharat Petroleum Corporation Limited'deki (BPCL) 5.400 işçiden 4.800'den fazlası, hızlı özelleştirme planlarına karşı 7 Eylül'de başlayarak 48 saatlik bir grev gerçekleştirdi.

Grev ağırlıklı olarak Mumbai ve Kochi'deki rafinerilerde gerçekleşti. Greve ülkenin dört bir yanında çalışan satış personeli de katıldı. Rafineri işçileri özelleştirmenin bir sonucu olarak, sosyal haklarının kötüleşeceğinden endişe duyuyorlar.

YENİ ZELANDA'DA HEMŞİRELER EŞİT ÜCRET İÇİN GREVE GİTTİ

4 Eylül'de özel tıp merkezlerinde ve acil servislerde çalışan 3 binin üzerinde hemşire sekiz saat iş bıraktı. Hemşireler kamu sağlık hizmetlerinde çalışan personel ile aynı ücreti talep ediyorlar. 2017'den beri bu hemşirelerin maaşları kamuya ait sağlık merkezlerinde çalışanlara nazaran yaklaşık yüzde 10 daha düşük.

KOLOMBİYA'DA POLİS CİNAYETİ PROTİSTOLARINDA EN AZ 7 KİŞİ ÖLDÜ

"Kolombiya'da Kolombiyalı olmak, ABD'de siyah olmak gibidir."

Kolombiya'nın başkenti Bogota'da çarşamba sabaha doğru polis, "sosyal mesafe kurallarına aykırı şekilde" arkadaşlarıyla birlikte içki içtiği gerekçesiyle gözaltına almak için yere yatırdığı ve üzerinde defalarca şok tabancası kullandığı Javier Ordonez'i (46) öldürdü. Sosyal medyaya yansıyan görüntülerde Ordonez'in birçok kez "Boğuluyorum" diye polise seslendiği ve yardım istediği görülüyor.

Söz konusu görüntünün sosyal medyaya yansımaları ile ülkenin farklı kentlerinde sokaklara çıkan göstericiler bazı bölgelerde polis merkezlerini ateşe verdi. Gösterilerde çıkan olaylarda en az 7 kişinin hayatını kaybettiği yüzlercesinin yaralandığı kaydedildi. 7 kişiden 5'inin vurularak öldürüldüğü belirtildi.

MEKSİKA'DA HALK ALTIN MADENİNİ ABLUKAYA ALDI

Meksika'da Guerrero eyaletindeki

Carrizalillo belediyesinde yaşayan halk, Los Filos altın madenini abluka altına alarak, madene erişimi bir haftalığına engelledi. Bölge halkı Kanadalı madencilik şirketi Equinox Gold'u, maden çalışmasında sağlık ve çevre için 2019'da kabul edilen iyileştirmelere uymamakla suçluyorlar. Ayrıca korona önlemleri nedeniyle madenin kapanmasının dördüncü gününde bölgede 21 pozitif korona vakası meydana geldi.

Los Filos, 1.500 madenciyle Meksika'nın en büyük altın madenlerinden biridir.

BREZİLYA'DA ÜLKE ÇAPINDA EYLEM

Brezilya'da posta işçileri 11 Eylül günü ülke çapında protesto gösterileri düzenlendi. Aynı zamanda, kamu posta hizmetlerinin özelleştirilmesine karşı ücret artışı ve sosyal haklar talep eden 70 bin posta çalışanı 17 Ağustos'tan beri grevde. Grev, şirketin geçen yılın ekim ayında yapılan toplu sözleşmede yer alan 79 maddeden 70'ini geri çekmesi nedeniyle başladı. Bu, Brezilya'da 1995'ten bu yana yapılan en büyük grev. Ayrıca şirket korona krizi sırasında işçilerini tamamen yarı yolda bıraktı ve bunun sonucu olarak binlerce kişiye virüs bulaştı.

11 Eylül'de iş mahkemesinde müzakerelerden sorumlu Bakan General Peixoto'nun ücret müzakerelerini yürütmeyi kategorik olarak reddetmesine karşı süren dava tüm ülkede protestolar eşliğinde yapıldı.

Toplam 17 kamu şirketinin özelleştirilmesi, faşist Başkan Bolsonaro'nun Ekonomi Bakanı Guedes'in neoliberal programının bir parçası. Örneğin UPS, Amazon ve özel havayolu Azul, Brezilya'daki devlet postasının özelleştirilmesinden faydalanabilir. İş mahkemesi grevin yasal olup olmadığına karar vermiyor, karar hala beklemede...

UKRAYNA'DA MADENCİLERDEN YERALTINDA PROTİSTO

Ukrayna'nın Kryvyi Rih kentinde dört maden ocağında çalışan 393 işçi bir yeraltı eylemi başlattı. İşçiler, ücret artışları ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi talep ediyorlar. Bağımsız NPGU sendikası, madenlerde çalışma koşullarının güvenlik düzenlemelerine uygun olmadığını açıkladı.

Zhovtneva madenindeki protestolar geçen haftanın sonunda başlamıştı.

MADRİD'DE GREV HAZIRLIĞI

İspanya'da Covid-19 salgınında vaka sayısı hızla artıyor. Son verilere göre vaka sayısı 576 bin 697'ye çıktı ve hayatını kaybedenlerin sayısı da 30 bine dayandı.

İspanya'da salgının en yoğun olarak görüldüğü başkent Madrid'de doktorlar, koronavirüs vakalarının yoğunluğu ve hastanelerdeki sorunlara çözüm getirilmemesi nedeniyle greve çıkma kararı aldılar. Taleplerinin, Madrid özerk yönetim hükümeti tarafından dikkate alınmadığını savunan doktorların bağlı olduğu Amyts adlı sendika, ilk hasta muayene birimlerindeki yoğunluğun endişe verici düzeyde olduğunu ve bu duruma daha fazla tahammül edemeyeceklerini açıkladı. Amyts, 28 Eylül'de sabah 8.00'de greve çıkma kararını duyurdu.

Sağlık çalışanlarının bağlı olduğu sendika ve meslek örgütleri grev öncesinde de eylem çağrılarını yapıyor. 15 Eylül'de saat 12.00'de sağlık merkezleri önlerinde, 21 Eylül'de de Sağlık Bakanlığı önünde eylem çarısı var.

Madrid'de okullarda Covid-19 önlemlerinin yetersizliğini ve personel eksikliğini protesto eden öğretmenler de 22-23 Eylül'de greve gitme kararı almıştı.

DANİMARKA'DA EMİKLİLİK YAŞININ YÜKSELTİLMESİ PROTİSTO EDİLECEK

Danimarka'nın 9 kentinde sendikalar, hükümetin emeklilik yaşını 68'e yükseltme girişimini protesto için eylem yapmaya hazırlanıyor. İşçi ve emekçiler Avrupa'nın en yüksek emekli yaşını istemediklerini söylüyorlar.

Sendikalar "Stop68 Kampanyası" kapsamında başkent Kopenhag'da büyük bir gösteri yapmayı planlıyordu. Ancak koronavirüs tehlikesi göz önüne alınarak bu kararı iptal eden sendikalar, 9 büyük ilde eylemler yapma kararı aldılar.

Koalisyon hükümetinin büyük ortağı Sosyal Demokrat Parti'nin işçilerin bu tepkilerini yatıştırmak için çalışanlara erken emeklilik hakkı getireceğini açıklaması işçileri eylem kararlılığından vazgeçiremedi.

Sendikalar Emeklilik yaşını belirleyen "Refah Anlaşması"nın feshedilmesini talep ediyor.

Saraya bağlı üniversite yönetimine karşı...

Özerk-demokratik üniversite için mücadeleye!

1981 yılı itibariyle üniversite yönetiminde sorumlu olarak atanan rektörler, YÖK ve Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenmeye başlandı. 1992 yılında ise 6 adaylı seçimler, YÖK tarafından 3'e düşürüldü, Cumhurbaşkanı tarafından bu üç kişiden biri atama usulüyle göreve geliyordu. 2018 yılında çıkarılan Kanun Hükmünde Kararname ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklik, atamaya ilişkin Cumhurbaşkanlığı'nı tek yetkili makam olarak tanımladı.

Rektör atamalarında en az üç yıl profesör olma şartı bulunmaktaydı. 9 Temmuz 2018'de Kanun Hükmünde Kararname ile Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklikle üç yıl kuralı kaldırılmış, bir yıl profesörlük yapan Nuri Aydın 14 Temmuz'da İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi rektörlüğüne atanmış, bu atamadan bir gün sonra 15 Temmuz'da yapılan değişiklikle 3 yıl şartı geri getirilmişti. Bundan kısa bir süre sonra 13 Eylül 2018'de yapılan KHK değişikliğiyle en az üç yıl profesör olma şartı yeniden kaldırılmış, aynı gün MEB müsteşarı Yusuf Tekin Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi rektörlüğüne atanmıştı.

14 Ağustos 2020 tarihli ve 31213 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan, 13/08/2020 tarihli ve 2020/411 sayılı kararname ile atanan rektörlere bakıldığında, üniversite yönetimi ile ilgisi olmayan kişilerin atandığı görülmektedir. Rektör atamaları Cumhurbaşkanlığı'nın iradesine bırakılarak, üniversiteler iktidar partisinin arka bahçesi haline getirilmiştir. Atanan rektörlerin niteliklerine bakıldığında bu rahatça fark edilmektedir. Örneğin Karadeniz bölgesindeki üniversitelerin neredeyse tamamının rektörü ilahiyat mezunlarından oluşmaktadır. Bununla birlikte, atanan rektörlerin hepsi AKP'ye yakınlığı ile bilinmektedir. Rektörlükler; AKP içinde, herhangi bir makamda vb. yapıda yer edinemeyen isimlerin istihdam alanı olarak kullanılmaktadır.

29 Ekim 2016 tarihinde OHAL kapsamında çıkarılan 676 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklikle beraber YÖK tarafından önerilen rektörler cumhurbaşkanı tarafından atanacaktı. Bu değişiklik rektör atamalarında üniversiteye dair kırıntıları dahi

Rektör olmak için eski AKP milletvekili ve menzilci olmak yeterli midir?

ortadan kaldırdı. Değişiklikten önce adaylar üniversitedeki öğretim üyeleri arasından belirleniyordu. Bu değişiklikle beraber Necdet Ünüvar gibi üniversiteye adım atmamış kişiler dahi rektör olarak atanabiliyor.

Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olan Necdet Ünüvar; 2002 yılında Sağlık Bakanlığı Müsteşarlığı'na atandı. Sağlık Bakanlığı kadrolarını menzilcilerle doldurdu. Müsteşarlık döneminde "Yargı Kararlarını Uygulamamak" ve "Görevi Kötüye Kullanmak" suçlarından kurtarılması için milletvekili yapıldı. AKP'nin 23., 24., 25., ve 26. dönem Adana milletvekili oldu. 29 Kasım 2016'da Adana'da kız öğrenci yurdunda çıkan yangında 12 öğrencinin hayatını kaybettiği gün, Adana Milletvekili Necdet Ünüvar'ın ısrarcısı olduğu Akademisyen Vekil Kanunu görüşmeye alınmıştı. Vekil olup aynı zamanda da akademisyen olanların çift maaş almasını ve bu vekillerin görevleri sona erince istedikleri devlet üniversitelerinde görev alabilmesini içeren kanun görüşmeleri aynı gün meclisten geçti. İnsan kayırmaya yeni bir boyut katan Necdet Ünüvar; iki oğlunu KPSS

şartı olmadan müşavir kadrosuna aldırıp ardından memur yaptırdı, Acil Tıp Teknisyeni olan kardeşini TRT'ye spor yorumcusu olarak aldırttı. Menzil tarikatına olan gönül bağıyla tanınan Necdet Ünüvar; 14 Ağustos 2020 tarihli ve 31213 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 13/08/2020 tarihli ve 2020/411 sayılı kararnamenin ek listesine göre cumhurbaşkanı tarafından hiçbir ilişkisi olmayan Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'ne atandı.

Rektör olmak için eski AKP milletvekili ve menzilci olmak yeterli midir? Üniversiteleri dinciliğin ve gericiğin kuşatması altına almak ve tarikatların etki alanını genişletmek adına atanan her rektör gibi Necdet Ünüvar da bu amacı layığıyla yerine getirebilecek bir kişi.

Üniversiteleri ilgilendiren diğer sorunlarda olduğu gibi rektörlük atamalarında da üniversite bileşenleri bundan soyutlanmış, söz hakkı tanınmamıştır. 12 Eylül askeri faşist darbesi ile birlikte üniversiteler birer tehdit alanı olarak algılandığı için rektör seçim sistemi değiştirilmiş, askeri okulları aratmayan disiplin yönetmelikleriyle üniversiteler kışla haline getirilmişti. AKP döneminde ise zaten sorgulanan rektör seçim sistemi yerini

atama usulüne bıraktı.

Öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve üniversite çalışanlarının üniversite yönetimine katılımı şu an yakıcı sorun olarak önümüzde durmaktadır. Bakıldığında, eskiden öğretim üyeleri tarafından "seçilen" rektörler şimdi Cumhurbaşkanı tarafından "atanmaktadır." Üniversite yönetimine dair söz, yetki ve karar hakkının doğrudan idareye tabi olduğu bu tablo karşısında topyekûn bir gençlik mücadelesi örgütlemek kritik bir önem taşımaktadır. Söz, yetki ve karar hakkı talebinin mevcut iktidar tarafından karşılanmayacağı açıktır. Sermaye, AKP ve YÖK tüm kurumlarıyla beraber yerle bir olmadıkça üniversiteler nitelikli kurum olma konumuna ulaşamayacaktır. Özerk Demokratik Üniversite mücadelesi yükseldiği oranda ise, kokuşmuş düzene karşı yürütülecek mücadele de aynı oranda karşılığını bulacaktır.

AKP üniversiteden defol!

Söz, yetki, karar üniversite bileşenlerine!

Özerk, demokratik üniversite!

ANKARA ÜNİVERSİTESİ'NDEN BİR DGB'Lİ

AKP iktidarı, sorumluluğu öğrenci ve velilere yıkma peşinde

MEB 21 Eylül'de okullarda yüz yüze eğitim verileceğini duyurdu. Eylül ayının başından bu yana koronavirüse yakalananların ve yaşamını yitirenlerin sayısında artış yaşanması, verilen bu karar hakkında ciddi tartışmalara yol açtı. MEB, aldığı kararlarda öğrencilere ve velilere sormadan hareket ederken, toplumda oluşan tepkiler sonucu yüzünü öğrenci ve velilere "sözde" dönmek zorunda kaldı. Son olarak okul öncesi ve 1. sınıf öğrencileri için yüz yüze eğitimin verileceği kararlaştırılırken, öğrencilerin okula gönderilip gönderilmeyeceği inisiyatifi ailelere bırakan MEB, sorumluluğu ailelere yüklemeye hedefinde. Bu doğrultuda, velilere sözleşme imzalatılacağı da kamuoyuna yansdı.

AKP iktidarı, salgının Türkiye'de görülmeye başlamasıyla birlikte eğitim kurumlarının kapatılması kararını almıştı. Ardından, henüz uzaktan eğitim için alt yapı oluşturulmadan eğitime uzaktan devam edileceği açıklandı. Uzaktan eğitim döneminde gerekli teknik ihtiyaçlar giderilmediği için öğrencilere ciddi mağduriyetler yaşatıldı. Ancak MEB Bakanı Ziya Selçuk kameralar önüne geçerek, uzaktan eğitimin "başarılı" bir şekilde ve-

rildiği üzerine övündü. Oysa kendi açıkladıkları veriler dahi vahim tabloyu gözler önüne sermek için yeterlidir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) verilerine göre koronavirüs sebebiyle gerçekleşen uzaktan eğitim sürecinde kamu okullarında 15 milyon 88 bin 592 öğrenciden yalnızca 7 milyon 383 bin 213 öğrenci EBA'ya girebildi. Öğrencilerin yalnızca yüzde 48,9'u EBA üzerinden verilen uzaktan eğitim derslerine katılabilirken yüzde 51,1'i ise

EBA'ya giremedi.

Dünya geneline baktığımızda ise bu süreçte neredeyse bütün ülkelerde eğitim alanında kaos yaşandığını söyleyebiliriz. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) 100 ülkeden topladığı veriler doğrultusunda yaptığı açıklamada, salgın nedeniyle okulların kapanmasının 1,5 milyar çocuğu olumsuz etkilediğini belirtti. UNICEF, her çocuğun uzaktan eğitim için gereken teknoloji ve araçla-

ra erişimi bulunmadığı gibi aynı zamanda bazılarının çalışmaya zorlandığına da dikkat çekti. Dünya genelinde en az 463 milyon çocuğun Covid-19 salgını döneminde uzaktan eğitime erişimi olmadığını vurguladı.

Eğitimde yaşanan kaos ortadayken, MEB şimdi de bu kaosu yaratacağı yeni sorunların sorumluluğunu öğrenci ve velilere yıkma hedefinde. Yüz yüze verilecek eğitimde, isteyen velilerin mazeret bildirmesi durumunda çocuklarını okula gönderemeyebilecekleri açıklandı. Kimi ailelerin çocuklarının eğitimlerini evde devam ettirebilme imkânı varken, birçok aile ise imkansızlıktan kaynaklı çocuğunu okula göndermek zorunda kalacak. Göndermek istemezse, bu kez de çocuğunun eğitim alamama sorumluluğu kendi üzerinde olacak. Uzaktan verilen eğitimin niteliksizliği ortadayken, alınan bu karar ile birlikte eğitimdeki belirsizlik, yaşanan kaosu derinleştirecek. Eğitim en temel hakken ve herkes için nitelikli ve ulaşılabilir olması gerekirken, bu haliyle AKP iktidarı tarafından eğitim hakkının gasp edildiği bir kez daha görülmüş oldu.

P. SEVRA

Taylan Özgür sosyalizm mücadelemizde yaşayacak!

Mustafa Taylan Özgür 23 Şubat 1948 tarihinde İstanbul'da dünyaya geldi. İlkokulu bitirdikten sonra Ankara Atatürk Lisesi'nde lise öğrenimine başladı. Ankara'da lise eğitimini bitirdikten sonra ODTÜ Metalurji ve Malzeme Mühendisliği bölümünü kazandı ve ODTÜ'de üniversite eğitimine başladı.

1960'lı yılların sonlarına doğru başladığı üniversite sıralarında, 1968 hareketliliği içerisinde sol ve sosyalist düşüncelere ilgi duymaya başladı ve ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü'ne katıldı. ODTÜ'de yapılan öğrenci birliklerinin seçiminde mücadele yoldaşı Sinan Cemgil ODTÜ Öğrenci Birliği'nin başkanı olarak seçilirken, Taylan Özgür de Öğrenci Birliği'nin Denetleme Kurulu üyeliğine seçilir. Avrupa'da ve Latin Amerika'da gelişen anti-empyalist mücadele Türkiye topraklarında da görülmeye başlar. 6. Filo'nun denize dökülmesi, Vietnam

kasabı Kommer'in arabasının ODTÜ'de yakılması gibi birçok anti-empyalist eylem dönemin öncü ve devrimci gençleri tarafından gerçekleştirilir. Taylan Özgür de anti-empyalist mücadelenin öncüleridir. ODTÜ Rektörü Kemal Kurdaş'ın daveti ile 6 Ocak 1969'ta ODTÜ'ye gelen Kommer'in arabasının ters çevrilerek yakılması eyleminde yer alan Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Yusuf Arslan gibi dönemin gençlik önderleri arasında ve tutuklanan 13 öğrenci içerisinde Taylan Özgür'de vardı. Taylan Özgür iki ay tutuklu kaldıktan sonra 12 Mart 1969'ta serbest bırakılır ve mücadelesine kaldığı yerden devam eder.

23 Eylül 1969 günü İstanbul Üniversitesi'nde düzenlenecek Öğrenci Birliği seçimleri toplantısına Ankara'dan yoldaşı Deniz Gezmiş ile birlikte gelir. Dönemin öncüler arasında yer aldığı için aranır durumda olan Deniz Gezmiş, İs-

tanbul Üniversitesi dekanlığına çıktığı sırada polis tarafından gözaltına alınır. Deniz'i gözaltına aldıktan sonra polisler Taylan Özgür'ü de zorla otomobile bindirerek gözaltına almak ister ama Taylan Özgür bir şekilde polisin elinden kurtulur. Devrimcileri, ilericileri katletmek için sermaye devleti tarafından beslenen eli kanlı bir katil tarafından Taylan Özgür sokak ortasında arkasından vurulur. Taylan Özgür karaciğerine isabet eden kurşun yarısından ve saatlerce yapılan işkencelerden kaynaklı vurulduğu günün akşamında yaşamını yitirir. Taylan Özgür 5 bin öğrencinde katıldığı kitlesel bir cenaze töreni ile ve 26 Eylül günü Ankara Cebeci Asri Mezarlığı'na defnedilir.

Taylan Özgür'ü vuran kişi vurulduğu günden bugüne kadar açıklanmadı ve katiller adeta devlet eliyle kollandı ve kollanmaya devam ediyor.

Taylan'ın öldürülmesinin ardından 51 sene geçti. Aradan geçen yıllara rağmen sermaye devleti devrimcileri katletmek ve devrimcilerin katillerini korumaktan vazgeçmedi. 51 yıl önce Taylan'ı katledenler 2009 yılında sınıfın, devrimin ve sosyalizmin bayrağını taşıyan ve bu bayrağı yükseltmek için işçilere, emekçilere ve gençliğe çağrı yapan Alaattin Karadağ'ı sokak ortasında katletti. Taylan'ın katillerini koruyanlar Alaattin'in katillerini de korudular ve korumaya devam ediyorlar.

Taylan'ı, Denizleri, Sinanları, İboları ve Alattinleri katlederek devrim ve sosyalizm mücadelesini bitirebileceklerini sananlar yanılıyorlar. Bu topraklarda onlarca genç, işçi ve emekçi devrimin ve sosyalizmin bayrağını taşımaya devam ediyor ve edecektir. Katliamcılardan hesap sormaya, özgür, sınıfsız ve sömürsüz bir dünyayı kurmak için mücadeleyi büyütme devam edeceğiz. Katledilen her devrimcinin anısını sosyalizm mücadelemizde yaşatacağız.

K. SÖNMEZ

Ape Musa Kürt halkının özgürlük mücadelesinde yaşıyor

Musa Anter 20 Eylül 1992 tarihinde Diyarbakır'ın Seyrantepe mahallesinde uğradığı silahlı saldırıda JİTEM tarafından kalbi ve başına birer, sol bacağına ise 2 kurşun sıkılarak katledildi. O tarihte sermaye devletinin toplumsal muhalefete, Kürt halkına, devrimci ve ilerici güçlere yönelik kirli saldırılarına bir yenisi daha eklendi.

"*Ve kan akardı derelerimizden; Zilan, Munzur, 33 kurşun, Newala Qasaba... Ve ülkenin bütün derelerinde? O iklimde kalırdı acılar. Duymazdı bir Allahın kulu çığlığımızı ve dağlara sevdalanırdık. Karabasan gecelerin sabahlarında direnmek kalırdı Kürde. Yaşamının bir başka adı direnmektir...*" diyen Kürt halkının Ape Musa'sı, bir Kürt aydını olarak sermaye devletinin inkâr ve imha politikasına karşı direnişçi bir çizginin temsilciydi.

Musa Anter, Kürt halkının sesi ve çığlığı olmuş ve bu sayede asimilasyona ve baskıya karşı direnme geleneğinin bugünlere taşınmasına büyük bir katkı sağlamıştır. Katledildiğinde, *kökleri Kürt halkının eşitlik ve özgürlük özelemlerinden beslenen 72'yıllık koca bir çınardı. Dersim direnişi ve katliamına tanıklık eden Anter, Kürt'ün var olduğunu söylemenin dahi yasak olduğu karanlık bir dönemde, gözaltılar, tutuklamalar ve işkenceler karşısında onurlu bir duruş sergileyerek, Kürt halkının ulusal taleplerini yüksek sesle dillendirebilme cesareti ve ısrarı göstermiştir.*

Bu nedenle Kürt halkının özgürlük ve eşitlik mücadelesinin bugüne ulaşmasını

da Ape Musa'nın rolü büyüktür. '90 yıllarda Kürt halkının büyüyen mücadelesini kanla boğmak için sermaye devletinin düğmesine bastığı infaz, köy yakma ve toplu katliamlar günlerinde ilk katledilen Kürt aydınıdır.

KATLIAMCI POLİTİKALARA TANIKLIK EDEN MÜCADELE YAŞAMI...

Musa Anter Kürt halkının özgürlük mücadelesi içerisinde ortaya koyduğu birçok direnişin, yaşadığı acıların ve katliamların canlı tanığı ve susmayan kalemi oldu. Bu nedenle katledilerek susturulmak istenen Ape Musa, Kürt halkının toplumsal hafızasında ve bu toprakların direniş geleneğinde sarsılmaz bir yere sahiptir. Onu katlederek Kürt halkını sindirmek, özgürlük ve eşitlik mücadelesini boğmak isteyen sermaye iktidarı direniş geleneğinin yarattığı değerler birikimine çarpmıştır.

Ape Musa Mardin'in Nusaybin ilçesinin Eskimağara köyünde doğduğunda takvim yaprakları 1920'yi gösteriyordu. İlkokulu Mardin'de, ortaokul ve liseyi Adana'da, üniversiteyi ise İstanbul Hukuk Fakültesi'nde okudu. Kürtçe "Qimil/Kimil" şiiri nedeniyle 1959 yılında tarihe 49'lar Davası olarak geçen soruşturma da idamla yargılandı. Bugün olduğu gibi o gün de sanatsal-düşünsel üretimler, hatta şiirler bile tehlikeli görülüyor, Nazım Hikmet'in şiirlerinin başına geldiği gibi mücadelenin sesi olan en ufak bir sanatsal üretim dahi hedefe alınıyordu.

Anter 27 Mayıs darbesinden sonra aften yararlanarak serbest kaldı ve Deng, Barış Dünyası ve Yön dergilerinde yazdı. Ancak üzerindeki baskı devam ediyordu, 1963 yılında 23'ler Davası ile tekrar tutuklandı.

Mamak, Sultanahmet, Balmumcu, Seyrantepe ve Nusaybin zindanlarında mücadele yaşamına devam etti. Sermaye devletinin geleneksel Kürt düşmanı politikası kesintisiz bir şekilde sürerken o da dönemin diğer aydınları gibi yazıları nedeniyle düzenin mahkemelerinde yargılanarak zindanlara atıldı. 12 Eylül faşist darbesinde Kürtçülük propagandası yapmaktan tutuklandı. Ve toplamında yaşamının 11,5 yılını direnişçi bir Kürt aydını olarak zindanlarda geçirdi.

Ayrıca, Kürt halkının örgütlenmesi içerisinde yer alarak Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın kurucularındandı. TİP içinde çalışma yürütmüş ve Halkın Emek Partisi, Mezopotamya Kültür Merkezi ve İstanbul Kürt Enstitüsü'nün kurucularından oldu.

Ape Musa, *Birina Reş / Kara Yara (1959), Qimil / Kimil (1962), Ferhenga Kurdî-Tirkî /Kürtçe-Türkçe Sözlük (1967), Hatıralarım I (1991), Hatıralarım II (1992), Vakayiname (1992), Fırat Marmara'ya Akar (1996) ve Çınara Min (1999)* isimli eserleri ve yarattığı direnişçi aydın kimliği ile Kürt halkı başta olmak üzere bu toprakların direniş hafızasında ve toplumsal mücadelesinde yaşamaya devam ediyor.

M. DEVRİM

Tiyatrolara yasak ve tepki

Pandemi gerekçe gösterilerek açık alanlarda yapılan konser, gösteri, tiyatro, festival gibi etkinlikler yasaklandı.

Tiyatro Kooperatifi tarafından yapılan yazılı açıklamada ise kısa dönemli çözümlerin var olan problemi daha da derinleştirdiğine vurgu yapılarak şunlar ifade edildi:

"*Mart ayında verilen öncelikli ilk tedbir kararıyla salonlarımız temmuz ayına kadar tamamen kapatıldı. Sahne önü ve arkasındaki binlerce çalışan, 6 aydır gelir elde edememekte; ekonomik olarak çok zor zamanlardan geçmektedir. Oluşturulan geçici önlemler de ne yazık ki yetersiz kalmaktadır. Bu karar; belediyeler ve özel sektörle beraber, sahne sanatlarına destek amaçlı üretilen açık hava sahnelerinde yer alma imkânını da ortadan kaldırarak sahne sanatları alanının son umudunu da tüketmiştir. Kuşkusuz ki salgın koşullarında toplumun her bir zeresi çeşitli ölçülerde yara almış ve almaya devam etmektedir. Ancak bu gibi olağanüstü koşullara çözüm üretmesi gereken yegâne yapı, devlet mekanizmasıdır. Gerçek ve planlı risk yönetimi, ancak bu mekanizmayı işler kılmakla uygulanabilir.*"

"*"Tiyatro' etkinliklerinin de salt eğlence olarak görülüp dâhil edilmesi bizleri derinden yaralamıştır"* denilen açıklamada, Kültür ve Turizm Bakanlığı başta olmak üzere yetkililere çağrı yapıldı. Tiyatro Kooperatifi'nin talepleri şöyle sıralandı:

"*Salgın dönemine özel acil bir yardım fonu oluşturularak var olan krizin hafifletilmesi; sahne sanatlarının ayakta kalması için gereken maddi koşulların oluşturulması; var olan sahnelerin ayakta kalabilmesi ve seyirciyle buluşabilmesi için salonlarda standardın oluşturulması"*

TEPKİLER BAKANLIĞA GERİ ADIM ATTIRDI

Tepkiler üzerine Kültür ve Turizm Bakanlığı, tiyatro ve kültür-sanat etkinlikleriyle ilgili yasağı geri aldı. Kararda 23 Haziran 2020 tarihli "Kültür ve Sanat Tesislerinde Kontrollü Normalleşme Süreci Genelgesi"ndeki kurallara uyulmak şartıyla "açık ve kapalı mekanlarda sahnelecek tüm tiyatro gösterimleri ile opera ve bale temsilleri"nin yasak kapsamının dışına alındığı ifade edildi.

Ölümünün 35. yılında Ruhi Su'yu saygıyla anıyoruz

"Türkü söylemek benim için bir aşk halidir. En güzel aşklarımı türkü söylerken yaşadım. Ne onlar beni aldattı ne de ben onları. Türkü söyledikçe yeşeriyor, çiçekleniyorum. Ben yalnız türkü söylemiyorum ki. Bu söylediğim türkülerle, aynı zamanda, çağdaş Türk toplumunun lied'lerini söylüyorum. Ben türkü söylerken sazım ne benimle yarışır, ne de türkülerle. Bize yalnızca eşlik eder, bizi tamamlar. Halkımızın büyük ustalarında da saz böyle saygılı bir uyum içindedir. Burada bir şeye daha değinmek istiyorum. Sanatçı da tıpkı bir çiftçi, bir demirci gibi işini anlatabilmelidir. Hem diliyle hem de hüneriyle. Bir başka deyişle, kendi toplumu içinde sanatı ile ekmek yiyebilmelidir."

Ruhi Su

Zalimin zulmü karşısında direnişin ve emeğin sesi olmuş bir devrimci sanatçıdır Ruhi Su. Yıllar boyunca birçok nesil Ruhi Su'yu dinleyerek devrimci mücadeleyle bağ kurdu. Bu ulu çınar, Nazım Hikmet'in şiirlerini ilk besteleyen sanatçıdır. Halk müziğini çağdaş batı tekniği ile yorumlayan devrimci sanatçı her daim mücadelenin sesi olmuştur.

"BİR GARİP YETİM" MEHMET

Mehmet Ruhi Su, 1912 yılında Van'da doğar. Ermeni olduğu ve ailesini 1915 soykırımında yitirdiği rivayet edilir. Kendi anlatımıyla, "Birinci Dünya Savaşı'nın ortada bıraktığı çocuklardan biridir". Van'dan Adana'ya getirdiklerinde çok küçüktür. Çocuğu olmayan, yoksul bir ailenin yanına verilir.

Mehmet altı yaşına geldiğinde, Adana, İngilizler ve Fransızlar tarafından işgal edilir. Bu işgalin ardından Adana'da yaşayanlar toplu olarak Toros Dağları'na kaçarlar. Bu göç, "kaç-kaç yılları" olarak anılır. Mehmet de amcası ve yengesiyile bu göçün içerisindeydi. Kaç- kaç yılları boyunca Mehmet çobanlık yapar, hayvanlarla ilgilenir, tarlada çalışır. Amca ve yengesinin onu terk etmesi üzerine Mehmet öksüzler yurduna verilir. Burada müzik yaşamı başlar. Bir yıl sonra öksüzler yurdunun müzik öğretmeni, yurda bir keman aldırıp, Mehmet'i kemana başlatır. Dördüncü sınıfta kemana başlayan Mehmet, böylece, klasik müziğe de ilk adımını atmış olur.

1925 yılında Ankara'da bulunan Müzik Öğretmen Okulu sınav çağrısı yayınlar. Adana Öksüzler Yurdu'ndan dördüncü sınıf öğrencisi Mehmet ve beşinci sınıftan Şaban sınava girerler. Mehmet sınavı kazanır, Şaban kazanamaz. Okul Müdürü Mehmet'i çağırarak, "Sen bir sene daha bu okulda okuyabilirsin ama Şaban açığa kalır, bu yıl onu kazanmış gibi göstereyim, sen nasılsa seneye yine sınava girersin" der. Mehmet kabul eder. Fedakârlık bilinci ile arkadaşının açığa kalmaması için o sene müzik okuluna gidemez. Bu sırada, öksüz yurtlarına bir başka bildiri gelir: "Okulu bitiren tüm çocuklar zorunlu olarak askeri okullara girecek."

Ruhi Su o günleri de şöyle anlatır:

"Bize bunu duyurdular. Çok üzüldüm ama yerimi Şaban'a verdiğime hiç pişman olmadım. Yeniden müzik öğretmen okuluna nasıl gideceğimi düşünmeye başlarken, askeri okula gitme hazırlıklarımız başladı. Doktor kontrolünden geçtik. Göz muayenesinde az görüyormuşum numarası yaptım ama sağlam olduğuma karar verdiler."

Mehmet, askeri okulda da kantinde, yatakhane de keman çalmaya devam eder, ta ki bir gün komutan kemanını kırana dek. Daha sonra pişman olan komutanın bir kefaret gibi ödemek istediği "keman parasını" reddeder.

Başkaldırışlarla, sarsıntılarla dolu hayatı boyunca en büyük tutkusu olan müziğin peşinden gider Ruhi Su. Müzik Öğretmen Okulu'na girer. Müzik Öğretmen Okulu'ndan, Ankara Riyaseti Cumhuriyet Orkestrası'na seçilerek orada çalışmaya başlar. Aynı zamanda müzik öğretmeni olarak da İkinci Ortaokul ve Hasanoğlan

Köy Enstitüsü'nde çalışır. Ruhi Su hayatı boyunca her zaman birden çok uğraşı bir arada sürdüren emekçi bir ozan olmuştur. Devlet Operası'nda opera sanatçısı olarak çalışmaya başlar. Madam Butterfly'dan La Boheme'e Figaro'nun Düğünü'ne kadar pek çok operada oynar.

KAVGANIN YASAKLI SESİ

1950'li yıllara geldiğinde Türkiye topraklarında işçi sınıfı mücadelesi grev ve direnişlerle yükselmiştir. Ruhi Su da bu dönemde TKP tutuklamalarında komünizm suçlamasıyla gözaltına alınarak tutuklanır. Yıllar sonra özgürlüğüne kavuşunca Ruhi Su'nun türküleri her yerde duyulur. Ezgili Yürek'in sesi her geçen gün ünlenir. Türkülerini tüm engellemelere, yüzüne kapanan kapılara, yasaklara rağmen işçi sınıfına ulaştırmak için yoğun bir çaba harcar ve hiç vazgeçmez. Sanatını tüm yokluklara rağmen icra etmiştir.

1960'lı yıllara geldiğinde bir yandan sahneye çıkar diğer yandan halk türkülerini kaydedip, arşivler. Bu arada radyoda da 'Basbariton Ruhi Su Türküler Söylüyor' anonsuyla sunulan bir radyo programı yapar. Bu programlardan birinde söylediği "Serdari Halimiz Böyle N'olacak? Kısa çöp uzundan hakkın alacak" türküsü nedeniyle radyodaki işine son verilir. 1975'te Dostlar Korosu'nu kurarak türkülerini gelecek kuşaklara bırakır.

Ruhi Su, türküler üzerindeki en verimli çalışma dönemini zindanlarda geçirir. Bestelediği türkülerin çoğu bu döneme rastlar. Adana Cezaevin'den İstanbul'a kadar, kaldığı her cezaevinde besteleri vardır. Ankara'dan İstanbul'a

Sansaryan Hanı'na getirilişini anlatan türkü, "Bu Nasıl İstanbul Zindan İçinde"-dir. Ruhi Su'yu İstanbul'dan Adana'ya otobüsle götürürlerken, ikişer kişiyi bileklerinden birbirleriyle zincire vururlar. Bu iki kişi tuvalete bile birlikte gitmek zorundaydılar. "Hasan Dağ, Hasan Dağ Eğil Eğil Bir Bak" türküsü, bu yolculuğun bir ağıttır. "Mahsus Mahal" türküsünü Ruhi Su "tabutluk" diye bilinen hücredeyken eşi Sıdika Su için hazırlamıştır. Hapishanede bu türküler için de işkence görür. Zindanda da türkülerini direnme-ye devam eder.

1978 yılında romatizma şikâyeti ile gittiği hastanede kemik iliği kanseri başlangıcında olduğunu öğrenir. Yurtdışında tedavi olması gerekir ancak 12 Eylül faşist darbesi ile iş başına gelen askeri yönetim pasaport başvurusunu reddeder. Uzun uğraşların ardından bir defaya mahsus olmak üzere pasaport çıkartılsa da artık çok geçtir. 20 Eylül 1985 günü ise hayatını kaybeder. 22 Eylül'de defnedilen Ruhi Su'nun cenaze törenine binlerce kişi katılır ve cenaze 12 Eylül döneminin ilk büyük kitle gösterisi haline dönüşür. Cenazede 163 kişi gözaltına alınır ve İstanbul siyasi şubede 15 gün tutulur.

Ruhi Su'nun ezgilerinde hep işçilerin, emekçilerin, ezilenlerin soluğu vardır. Büyük ozan, ölümünün 35. yılında işçi sınıfının mücadelesinde türkülerini yaşamaya devam ediyor. Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

K. DÜŞGÖR

Kaynaklar:

- <https://www.ruhisu.org.tr/ruhi-su/>
- <https://kizilbayrak45.net/ana-sayfa/haber/kultur-sanat/ruhi-su-kavganin-hamurunu-turkunun-ak-unuyla-karan-yurek>
- <https://haber.sol.org.tr/kultur-sanat/hic-susmadi-o-ezgili-yurek-susmayacak-130176>
- <https://www.kizilbayrak45.net/ana-sayfa/haber/kultur-sanat/muzige-asik-bir-devrimci-ozan-ruhi-su>
- <http://bianet.org/biamag/sanat/138467-ruhi-su-yuzuyillik-oyku>
- <https://abcgazetesi.com/kal-kip-goc-eyleyeli-32-yil-oldu-ama-ruhhi-sunun-sesi-bugune-nasil-ulas-ti-264585>

YAŞASIN
ULUCANLAR
DİRENİŞİMİZ

Anıları önünde saygıyla eğiliyoruz!

26 Eylül 1999'da Ulucanlar zindanında gerçekleştirilen planlı katliam tam bir direniş ruhuyla karşılandı... Bu topraklar bir kez daha devrim ve sosyalizm davasının bitirilemeyeceğine tanıklık etti... Ölümüne direnen devrimciler, devrimin kızıl bayrağını daha da yükseklerle taşıdılar... On yiğit devrimciyi yitirdiğimiz bu görkemli direniş, devrim tarihimizin en onurlu sayfalarında yerini aldı...